

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Bc. Richard Gach

Vliv Soudního dvora EU na rozhodování Soudního dvora ESVO

Diplomová práce

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Vliv Soudního dvora EU na rozhodování Soudního dvora ESVO“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 24. března 2016

Richard Gach

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval svému vedoucímu práce doc. JUDr. Václavu Stehlíkovi, LL.M. Ph.D. za jeho odborné vedení, metodickou pomoc a věcné připomínky, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce.

Obsah

Úvod	6
1. Evropský hospodářský prostor	9
1.1. ESVO a EU	9
1.2. Vznik EHP	9
1.3. Institucionální struktura	10
1.3.1. Rada EHP	11
1.3.2. Smíšený výbor EHP	12
1.3.3. Poradní orgány	13
1.3.4. Kontrolní úřad ESVO	13
2. Soudní dvůr EU	15
2.1. Právo EU	15
2.2. Právní zakotvení a charakteristika	16
2.3. Organizace soudu	16
2.4. Druhy řízení	17
2.5. Proces řízení	18
3. Soudní dvůr ESVO	19
3.1. Vývoj SD ESVO	19
3.2. Právní zakotvení a charakteristika	20
3.3. Organizace soudu	20
3.4. Druhy řízení	21
3.5. Proces řízení	22
3.6. Shrnutí a porovnání soudů	22
4. Právo EHP	25
4.1. Vývoj práva EHP a posouzení SD EU	26
4.2. Zajištění právní homogenity EHP	28

4.2.1.	Princip homogenity	28
4.2.2.	Řešení nejednotnosti a obtíží EHP	29
4.2.3.	Homogenita a činnost ESVO	30
4.3.	Působnost soudů v právu EHP a EU	31
4.4.	Shrnutí	32
5.	Oblasti spolupráce ESVO a EU	33
5.1.	Volný pohyb zboží – právní úprava	33
5.2.	Volný pohyb zboží v judikatuře SD ESVO	34
5.3.	Shrnutí vzájemného vztahu soudů v dílčí oblasti	36
6.	Vývoj ústavních principů práva EHP v judikatuře soudů	37
6.1.	Odpovědnost státu v rámci EHP	37
6.2.	Přímý účinek v rámci EHP	40
6.3.	Shrnutí	41
7.	Interakce Soudního dvora EU a Soudního dvora ESVO	43
7.1.	Vliv Soudního dvora EU na Soudní dvůr ESVO	43
7.2.	Vliv Soudního dvora ESVO na Soudní dvůr EU	45
	Závěr	48
	Bibliografie	51
	Seznam použitých zkratk	59
	Shrnutí	60
	Summary	61
	Seznam klíčových slov	62
	Key words	62

Úvod

V odborné literatuře lze nalézt mnoho pojetí samotných principů úlohy svobodného obchodu v mezilidských a zejména mezinárodních vztazích. Druhá polovina minulého století dala ve vztahu k evropským integračním procesům vzniku dvěma konceptům, které se dodnes střetávají a rozdělují společnost. Ať už je to projekt Evropské unie vycházející z Monnetovy Commissariat du Plan¹ nebo projekt mezivládního Evropského sdružení volného obchodu² (dále jen „ESVO“), založený na „free trade“ myšlence, tato nadnárodní uskupení ovlivňují každodenní život každého člověka žijícího v Evropě.

Za účelem jednotné aplikace pravidel vnitřního trhu na všechny státy, které ale nejsou všechny členy stejných mezinárodních entit, vznikl projekt Evropského hospodářského prostoru (dále jen „EHP“), zastřešující evropský vnitřní trh, v němž všichni mohou potenciálně těžit z výhod volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu.

V rámci prosazování čtyř svobod nezastupitelně pomohl Soudní dvůr EU (dále jen „SD EU“), který ve svých judikátech vytvářel nová pravidla umožňující a urychlující tento proces. Země ESVO přistoupily k aplikaci těchto pravidel Dohodou o vytvoření Evropského hospodářského prostoru (dále jen „Dohoda o EHP“), která přesahuje rámec běžných dohod o volném obchodu, protože zemím ESVO uděluje plná práva a povinnosti vnitřního trhu EU.³ Tato práva a povinnosti subjektů z ESVO, kteří chtějí působit v rámci vnitřního trhu, jsou chráněna a vymáhána prostřednictvím Soudního dvora ESVO (dále jen „SD ESVO“). Cílem je zajistit plnohodnotné působení států ESVO a realizaci čtyř základních svobod v rámci EHP.

Spolupráce těchto dvou soudních institucí je nezbytná z důvodu požadavku homogenní aplikace Dohody o EHP. Jejich význam spočívá ve výkladu práva Evropské unie a práva EHP, kdy jsou doplňovány mezery právního řádu. Srozumitelnost a efektivita právního řádu je základním stavebním kamenem pro čistou hospodářskou soutěž, z které pak může profitovat každý soutěžitel i spotřebitel.

Téma diplomové práce jsem si vybral z důvodu vzrůstající důležitosti evropského práva, které se stále zřetelněji promítá do našich životů, přičemž EU není jediným subjektem na evropském kontinentu, který tato pravidla aplikuje. Z pohledu integračních teorií a úvah de lege ferenda představuje ESVO pro některé stále „nadějnou“ alternativu k EU. V tomto kontextu má smysl porovnat institucionální rámec obou nadnárodních entit za účelem

---

¹ LOUŽEK, Marek. *Vznik EFTA. Padesát let poté*. 1. vyd. Praha: CEP, č. 84/2010, str. 94.

² Aktuálními členy jsou Norsko, Island, Švýcarsko a Lichtenštejnsko.

³ Vyjma Švýcarska – občané odmítli účast na EHP v povinném referendu (1992).

posouzení jejich funkčnosti a účelnosti. Konečně, soudní instituce se dnes „těší“ velké vážnosti a soudy a tribunály spolupracují v rámci tzv. evropského soudního dialogu.

Zvolená problematika není v odborných českých publikacích téměř vůbec zpracována. Z tohoto důvodu čerpám zejména ze zahraničních publikací, které se tématu dotýkají, a odborných článků představitelů soudních institucí a dalších odborníků.

Jako jeden ze stěžejních postupů v práci je zvoleno empirické vědecké zkoumání, tedy rozbor judikatury SD ESVO. Jednotlivé vybrané judikáty jsou analyzovány z hlediska vlivu SD EU jako nezastupitelné instituce pro zabezpečování a rozvoj práva EU. Interakce obou soudů jsou determinovány jejich postavením, právním základem, institucionálním zabezpečením a povahou jednotlivých soudních řízení. Proto jsou v práci využívány také teoretické vědecké metody analýzy, syntézy a komparace postavení soudních institucí.

Mým cílem je v práci především přiblížit, jakým způsobem soudní instituce spolupracují, v jakých oblastech, a jaký to má význam na jejich rozhodování. Bude zkoumána pravdivost následující hypotézy: *Rozhodování Soudního dvora ESVO je výrazně ovlivněno judikaturou Soudního dvora EU.* V zájmu řádného posouzení a analýzy tématu bude jako vedlejší cíl zpracována právní úprava soudních institucí a jejich postavení v prostoru práva EU a EHP.

V první části své práce popisují vznik a význam Evropského hospodářského prostoru jako prostředí, v kterém působí a konfrontují se obě soudní instituce. Pro úplnost je zde naznačen i význam obchodních vztahů EU a ESVO. Dále jsou rozebrány společné instituce fungující v rámci EHP. Druhá a třetí část popisuje a následně konfrontuje soudní instituce SD EU a SD ESVO v oblastech, které, přestože jsou zrcadlově podobné, nejsou totožné, a z jejich rozdílů mohou plynout důsledky pro rozhodování. Jedná se o právní zakotvení, organizaci soudů a proces řízení.

Ve čtvrté kapitole je představeno právo EHP se svým sui generis charakterem a prostředky k zajištění homogenity jeho dvou-pilířové struktury, současně jsou rozebrány prostředky řešení nejednotnosti EHP.

Pátá část charakterizuje dílčí oblast, v které SD ESVO nejčastěji působí a zároveň je zde konfrontován s rozsudky SD EU v oblasti volného pohybu zboží, pasáže jsou doplněny judikaturou. Zde je ilustrován vztah soudů v konkrétních rozhodovacích procesech.

Šestou kapitolu lze charakterizovat jako stěžejní výzkumnou část, v níž jsou jednotlivé atributy práva EHP rozebírány a definovány jak zejména z rozsudků SD ESVO, tak i SD EU.

V sedmé části analyzují další informace získané z judikatury soudů, odborných článků, a shrnují dosažené výsledky vývoje vzájemných vztahů mezi SD ESVO a SD EU. Vše je doplněno závěrem.

Zvolené téma spadá do oblasti práva EU a práva EHP a je relativně novým, neprozkoumaným fenoménem. Zpracování tak poskytuje obohacení povědomí o mezinárodních organizacích Evropy a jejich soudních institucích, a nabízí prostor pro diskusi nad důležitostmi těchto nadnárodních organizací a jejich směřování z pohledu „soudního institucionalismu“.

1. Evropský hospodářský prostor

1.1. ESVO a EU

Při čtení práce může vyvstat na mysl otázka, zda-li má zkoumání Evropského hospodářského prostoru a vztahu zemí ESVO k EU smysl, když se jedná pouze o čtyři, respektive tři země (Švýcarsko nepůsobí v rámci EHP). Odpověď lze nalézt v základních faktech, nýbrž i výzkumech budoucího vývoje ve členských státech nejen ESVO, ale celé Evropy.

První a hlavní cíl celé spolupráce je zvýšení hospodářského výkonu všech zúčastněných zemí, tedy hrubého domácího produktu, který je, v závislosti na charakteru národní ekonomiky, různě závislý na exportu a importu zboží a služeb. Začneme statistickými informacemi, jež zdůrazňují vzájemnou závislost zemí ESVO a EU a které ukazují velkou důležitost konceptu sdružení ESVO v globální ekonomice.

Přestože počet obyvatel států ESVO je spíše skromný⁴, kombinovaný HDP států ESVO šplhá až k 925 mld. EUR. Tyto země jsou tradičně závislé a otevřené mezinárodnímu obchodu. Tomuto výkonu připadá 12. pozice ve světovém obchodu se zbožím, v obchodu se službami je to pak 7. pozice. V hodnotách kupní síly představuje ESVO velký trh, kde stojí „bok po boku“ země s jednou z největších HDP na světě. Ekonomiky zemí ESVO si vedou konstantně dobře zejména s ohledem na konkurenceschopnost a kvalitu života.⁵

EU je největší obchodní partner ESVO: dovoz zboží tvoří 70 % do zemí ESVO a export znamená 65,7 % za rok 2013. Je však třeba vyzdvihnout, že i pro EU tvoří ESVO významného partnera. ESVO je třetí největší obchodní partner pro EU, přednější než Ruská federace. V obchodu se službami znamená pro EU, po Spojených státech amerických, druhého nejvýznamnějšího partnera, poté následují Čína, Ruská federace a Japonsko.⁶

1.2. Vznik EHP

Jak již bylo naznačeno výše, projekt EHP vznikl, aby mohla být ustanovení tehdejších dvanácti zemí Evropských společenství upravující vnitřní trh rozšířena a aplikována pro šest zemí ESVO. Proces to však nebyl vůbec jednoduchý. Tehdejší nadnárodní a homogenní dvanáctka Evropských společenství měla dosáhnout shody s jednoznačně mezivládní skupinou zemí, které se chtěly sdružovat pouze do určitého omezení. Dohoda o EHP bývá

---

⁴ K 1. lednu 2014: Island 325 671, Lichtenštejnsko 37 129, Norsko 5 109 056, Švýcarsko 8 136 689 obyvatel, celkem: 13 608 545 obyvatel ESVO.

⁵ Efta.int. *This is EFTA*. [online] březen 2015 [cit. 18. listopadu 2015] Dostupné na <<http://www.efta.int/sites/default/files/publications/this-is-efta/this-is-efta-2015.pdf>>.

⁶ Tamtéž.

charakterizována jako velmi kompromisní a označována až jako „kompromis o kompromisech“.⁷ Jednání začala v roce 1985 a byla završena v říjnu 1991.⁸

Vnitřní trh měl být rozšířen bez toho, aniž by byly vytvořeny supranacionální instituce, na které by státy musely přenést část své suverenity. Dohoda byla charakterizována jako „členství ve vnitřním trhu bez členství v Evropské unii“.⁹

1.3. Institucionální struktura

Nadnárodní instituce sice vytvořeny byly, ale nemají žádné výrazné legislativní, či donucovací mechanismy, které by navazovaly na činnost Evropské komise nebo SD EU.¹⁰ Vše funguje na základě konsensu. EHP je založen na dvou-pilířovém principu. Obě nadnárodní organizace mají své vlastní orgány, které mají zajistit, aby byla Dohoda o EHP aplikována v souladu se stanovenými pravidly. Na straně EU jsou to orgány zastupující zájmy EU, tedy Evropská komise a Soudní dvůr Evropské unie. Na straně zemí ESVO je tomu následovně: V tzv. Dohodě o Kontrolním úřadu ESVO a Soudu ESVO (SCA) byl vytvořen nezávislý Kontrolní úřad ESVO (ESA)¹¹ a Soudní dvůr ESVO. Obě autority byly vytvořeny na příkladu jejich unijních alternativ.¹²

Současně, Dohoda o EHP zajišťuje zřízení společných orgánů, aby bylo zajištěno hladké fungování systému. Řídicími institucemi jsou Rada EHP, která zajišťuje politickou shodu a Smíšený výbor EHP, jenž dohlíží na vývoj judikatury obou soudů (věnují se mu tedy níže).

Součástí původního návrhu byla také instituce Soudního dvora EHP, jehož existence a pravomoci byly předběžně zkoumány Soudním dvorem EU a byly označeny za neslučitelné se Smlouvou o založení EHS.¹³ Pro větší přehlednost je níže uveden vysvětlující obrázek propojení institucí.

---

⁷ BAUDENBACHER, Carl. Between Homogeneity and Independence: The Legal Position of the EFTA Court in the European Economic Area. *Columbia Journal of European Law*. 1996/97, roč. 3., č. 2. In: *HeinOnline* [databáze právnických časopisů a dalších dokumentů]. William S. Hein & Co., Inc., USA, s. 176.

⁸ Europarl.europa.eu. *Evropský hospodářský prostor (EHP), Švýcarsko a sever*. [online] 2016 [cit. 10. prosince 2015] Dostupné na <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.5.3.html>.

⁹ GRAVER, Hans Petter. Mission Impossible: Supranationality and National Legal Autonomy in the EEA Agreement. *European Foreign Affairs Review*, 2002, č. 7, s. 73.

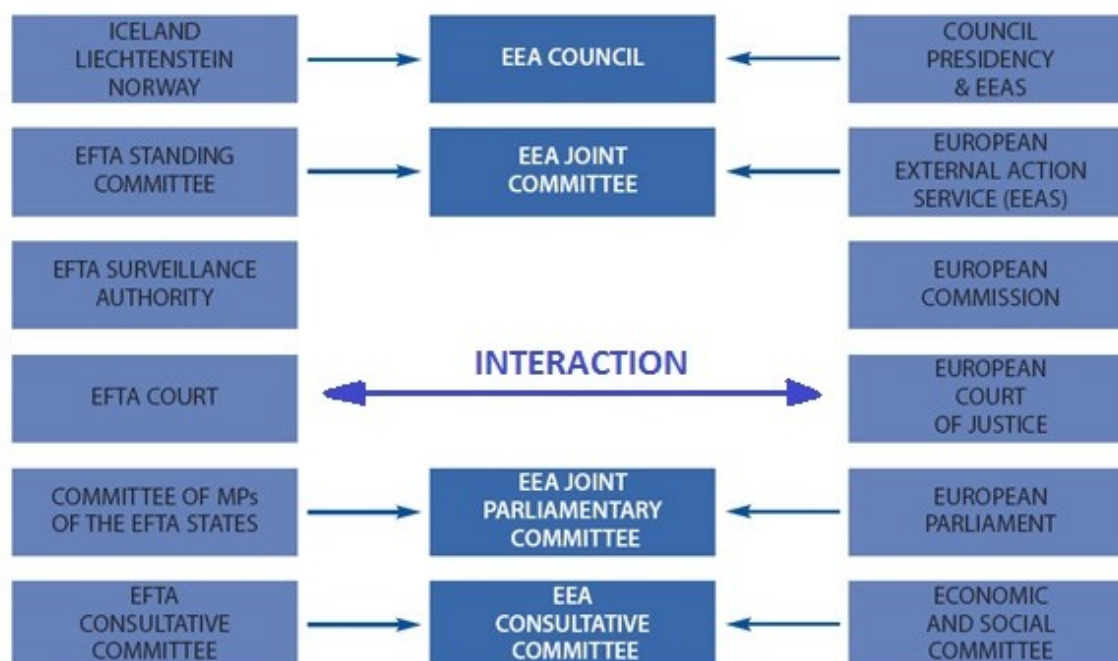
¹⁰ FAJMON, Hynek. *50 let od založení Evropského sdružení volného obchodu*. In LOUŽEK, Marek (ed). *Vznik EFTA. 50 let poté*. Praha: CEP, 2010, s. 16.

¹¹ Surveillance and Court Agreement (SCA).

¹² BAUDENBACHER, Carl. The Contribution of the EFTA Court to the Establishment of a Homogenous and Dynamic European Economic Area. *EFTA Seminar Brussels*. [PPT] 2008 [cit. 20. prosince 2015] Dostupné na <<http://www.efta.int/media/documents/eea/seminars/eea-s08/Baudenbacher.pdf>>.

¹³ Posudek SD EU ze dne 14. prosince 1991, č. 1/91. Sb., rozh. s. I-06079.

The Two-Pillar EEA Structure

Dvoupilířová struktura EHP a spolupráce soudů. Přeřvato a upraveno z *Efta.int. EEA Institutions*. [online] 2016 [cit. 20. ledna 2016] Dostupné na: <<http://www.efta.int/eea/eea-institutions>>.

1.3.1. Rada EHP

Jedním z řídicích orgánů je Rada EHP, která se setkává dvakrát ročně v květnu a listopadu, a na její půdě dochází k politickým impulsům pro rozvoj EHP. Státy ESVO jsou reprezentovány svými ministry zahraničí a ze zemí EU zde zasedají členové Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy. Předsednictví v Radě EHP se střídá mezi EU a zeměmi ESVO. Nejdůležitějším podkladem pro posuzování a rozhodování Rady je Zpráva o pokroku EHP¹⁴, kterou vydává Smíšený výbor EHP. Rada o své činnosti a veškerém fungování vydává Závěry za jednotlivá období, kde je také shrnuto zasedání. Zatím poslední se konalo v listopadu 2015 a jednalo se o uprchlické krizi, konfliktu v Sýrii, Rusku, ale konkrétnější debaty směřovaly k oblasti strategie vnitřního trhu pro zboží a služby, což je téma Radě nejvlastnější.^{15 16}

¹⁴ Rada EHP. Zpráva o pokroku Smíšeného výboru EHP k 44. setkání Rady EHP, v originále „Progress Report by the EEA Joint Committee to the 44th meeting of the EEA Council“ [online] 2015 [cit. 28. prosince 2015] Dostupné na <<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1608-2015-INIT/en/pdf>>.

¹⁵Rada EHP. Závěry 44. setkání Rady EHP. [online] 2015 [cit. 28. prosince 2015] Dostupné na <<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/11/17-conclusions-eea-council/>>.

¹⁶ Efta.int. *EEA Council*. [online] 2015 [cit. 28. prosince 2015] Dostupné na <<http://www.efta.int/eea/eea-institutions/eea-council>>.

1.3.2. Smíšený výbor EHP

Dalším orgánem je Smíšený výbor EHP¹⁷, který je z hlediska mé práce jeden z nejdůležitějších. Smíšený výbor EHP je zodpovědný za uplatňování Dohody o EHP a setkává se 6-8 krát za rok. Prvotním vstupem a stěžejním úkolem je vtažení práva EU do Dohody o EHP. Co se týká zastoupení zemí ve výboru, před Lisabonskou smlouvou probíhala jednání v zastoupení Komise za EU a státy ESVO si zřídily Stálý výbor ESVO. Počínaje prosincem 2010 byla zodpovědnost za záležitosti EHP přenesena na Evropskou službu pro vnější činnost.¹⁸ Zástupci členských států se mohou také účastnit jednání, ale obecně na něm nemohou participovat.¹⁹ Státy ESVO následně implementují právo do svých národních právních řádů.

Rozhodnutí jsou přijímána konsensem, což znamená, že každý člen ESVO má formální právo veta proti vtažení legislativy EU, týkající se vnitřního trhu.²⁰ Vlastní výkon práva veta je ale vnímán jako velmi nerealistický, protože by mohlo do budoucna ohrozit celou Dohodu o EHP. Odborníci tuto skutečnost přirovnávají k atomové bombě: „*vyčníkající teorie, avšak beznadějně v praxi. Nastala by řetězová reakce s velmi nejistým výsledkem.*“²¹ Současně je Smíšený výbor EHP oprávněn udělovat výjimky pro země ESVO v případě, že je legislativa pro ně z nějakého důvodu nepřijatelná. Takové výjimky jsou však udělovány velmi zřídka a musí o ně být žádáno kolektivně.

Formálně Smíšený výbor EHP nepodléhá jurisdikci SD ESVO. Nicméně to neznamená, že v některých rozhodnutích soudu nebyl předmětem přezkumu. Bylo tomu tak v rozhodnutí *CIBA*²², kde byla přezkoumávána pravomoc Výboru přijímat Společné stanovisko²³ umožňující určité výjimky pro Norsko v relevantní legislativě EU, vztahující se ke klasifikaci a označování nebezpečných látek.²⁴

Druhým nejvýznamnějším úkolem Smíšeného výboru EHP je sledování a zajišťování tzv. principu právní homogenity, tedy jednotné aplikace norem EHP jak ze strany SD EU, tak ze

---

¹⁷ The EEA Joint Committee.

¹⁸ Efta.int. *EEA Joint Committee*. [online] 2015 [cit. 28. prosince 2015] Dostupné na <<http://www.efta.int/eea/eea-institutions/eea-joint-committee>>.

¹⁹ BJÖRNSSON, Thorbjörn. Inside And Outside The Efta Court: Evaluating The Effectiveness Of The EFTA Court Through Its Structures. *Israel Law Review*, 2013, č. 46 (1), str. 65.

²⁰ Dohoda o EHP, čl. 102.

²¹ BERGMANN, Eirikur. Deeply Inside the European Project. In. SEGESGTEN, Anamaria D. a kol.

(eds), *Negotiating Europe: Foundations, Dynamics, Challenges*. *Centre for European Studies*, Lund University, 2007, [online] 2007 [cit. 28. prosince 2015] Dostupné na <http://starfsmenn.bifrost.is/Files/Skra_0032584.pdf>.

²² Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 9. října 2002, *CIBA Speciality Chemicals Water Treatment Ltd and Others v The Norwegian State*, E-6/01.

²³ Anglicky: Joint Statement.

²⁴ BJÖRNSSON, Thorbjörn. Inside And Outside The Efta Court: Evaluating The Effectiveness Of The EFTA Court Through Its Structures. *Israel Law Review*, 2013, č. 46 (1), str. 66.

strany SD ESVO.²⁵ Další postup je zajištěn tím způsobem, že: „nepodaří-li se Smíšenému výboru EHP ve lhůtě dvou měsíců poté, co zjistil rozdíl v judikatuře těchto dvou soudů, zachovat stejnorodý výklad této dohody, lze použít postup stanovený v článku 111.“²⁶ V článku 111 Dohody o EHP je následně stanoven postup, jak urovnat vzniklý spor.

Jak již bylo zmíněno výše, Smíšený výbor EHP zpracovává Zprávu o pokroku EHP²⁷. Lze vysledovat, že za rok 2015 bylo přijato 293 rozhodnutí, která inkorporují 436 právních aktů EU. Za stejné období v roce 2014 to bylo 234 rozhodnutí a 552 právních aktů EU.²⁸

1.3.3. Poradní orgány

Mezi další společné orgány EHP řadíme tzv. poradní orgány, jmenovitě Společný parlamentní výbor EHP a Poradní výbor EHP. **Společný parlamentní výbor EHP** poskytuje další prostor pro diskuzi a pomáhá tím k lepšímu porozumění mezi zástupci obou organizací. Skládá se ze stejného počtu zástupců Evropského parlamentu a parlamentů států ESVO. Přesný počet členů udává statut výboru.²⁹ ³⁰ Konkrétní činností je zkoumání právních předpisů EHP, přičemž je možno podávat písemné i ústní dotazy členům Rady EHP a Smíšeného výboru EHP.³¹

Poradní výbor EHP je platformou pro vyjadřování názorů a posilování vztahů mezi sociálními partnery. Jedná se o odbory, vlády, či svazy zaměstnavatelů. Názory jsou vyjadřovány ve formě zpráv a rezolucí. Hlavním cílem je, aby se zvýšilo povědomí ekonomických a sociálních aspektů, zejména v konfrontaci ekonomik smluvních stran.³²

1.3.4. Kontrolní úřad ESVO

Při posuzování spolupráce mezi institucemi a SD ESVO je potřeba charakterizovat také postavení Kontrolního úřadu ESVO. Ten zajišťuje, aby Norsko, Lichtenštejnsko a Island, tedy země ESVO participující na EHP, respektovaly své povinnosti podle Dohody o EHP. „Úřad má za úkol chránit práva jednotlivců a subjektů působících na trhu, kteří se domnívají, že jejich práva byla porušena pravidly nebo praxí států ESVO nebo firmami v těchto státech.“³³ Příklady takového porušování mohou být, že pravidla nebo praxe jsou diskriminační, zbytečně

²⁵ Čl. 105 odst. 2 Dohody o EHP.

²⁶ Čl. 105 odst. 3 Dohody o EHP.

²⁷ Anglicky: Progress Report by the EEA Joint Committee.

²⁸ Rada EHP. Zpráva o pokroku Smíšeného výboru EHP k 44. setkání Rady EHP, v originále „Progress Report by the EEA Joint Committee to the 44th meeting of the EEA Council“ [online] 2015 [cit. 28. prosince 2015] Dostupné na <<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1608-2015-INIT/en/pdf>>, str. 1.

²⁹ Celkový počet je 66: Protokol č. 36 o stanovách Společného parlamentního výboru EHP Dohody o EHP

³⁰ CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003, str. 120.

³¹ Smíšený parlamentní výbor EHP. [online]. EFTA [cit. 28. listopadu 2015]. Dostupné na <<http://www.efta.int/eea/eea-institutions/eea-joint-parliamentary-committee.aspx>>.

³² Tamtéž.

³³ EFTA Surveillance Authority. *The EFTA Surveillance Authority at a glance*. [online] 2015 [cit. 2. ledna 2016] Dostupné na <<http://www.eftasurv.int/about-the-authority/the-authority-at-a-glance/>>.

zatěžují obchodní činnost nebo představují nezákonnou státní pomoc. Uzná-li Úřad za vhodné, může iniciovat řízení proti státu ESVO u SD ESVO a požadovat změnu v relevantních pravidlech nebo praxi.³⁴

Pro další výzkum je důležitá zejména skutečnost, že Úřad vykonává kontrolu, zda jsou respektována pravidla hospodářské soutěže. Úřad může vést vyšetřování z vlastní iniciativy, nebo na základě přijatých stížností. Je v jeho pravomoci také ukládat pokuty jednotlivým podnikům a může posuzovat fúze mezi podniky, pokud budou naplněny určité mezní hodnoty.³⁵

Kontrolní úřad ESVO je protiváhou Komise v EU, nicméně zdaleka nemá tak rozsáhlé pravomoci. Supranacionální charakter je ale možné pozorovat např. v rozhodnutích (i v takových o pokutě vymáhané od soukromých stran), kdy takové jednostranné akty nemohou být napadeny před národními soudy států ESVO. Navíc, v určitých oblastech práva EHP (jako je státní pomoc), má Úřad jako jediný pravomoc vznést žalobu proti státům ESVO. Oproti Komisi ale Úřad nemá vliv na legislativu EHP, jeho činnost je omezena na dohlížení.³⁶

Přestože systém společného vnitřního trhu EHP funguje se svými institucemi a dvou pilířovou strukturou, v některých oblastech ekonomické aktivity nelze jasně rozlišit, do kterého společenství aktivita spadá. Evropská komise a Kontrolní úřad ESVO mají například společné kompetence v oblasti práva hospodářské soutěže. „*V důsledku drtivého podílu společností, které sídlí v EU a působí na vnitřním trhu, oproti společnostem sídlícím v ESVO, smíšené kompetenční případy jsou typicky zpracovány Komisí.*“³⁷

---

³⁴ EFTA Surveillance Authority. *The EFTA Surveillance Authority at a glance*. [online] 2015 [cit. 2. ledna 2016] Dostupné na <<http://www.eftasurv.int/about-the-authority/the-authority-at-a-glance/>>.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ BJÖRNSSON, Thorbjörn. Inside And Outside The Efta Court: Evaluating The Effectiveness Of The EFTA Court Through Its Structures. *Israel Law Review*, 2013, č. 46 (1), str. 67.

³⁷ Tamtéž, str. 68.

2. Soudní dvůr EU

Soudní dvůr EU je podle článku 13 SEU součástí institucionálního rámce EU, jehož hlavním cílem je podporovat její hodnoty, sledovat její cíle, zejména pak v případě soudnictví zajišťovat soudržnost, účinnost a kontinuitu jejích činností. Soudní dvůr je součástí soustavy EU, která se skládá z unijních a vnitrostátních soudů, jejichž společným úkolem je zajistit dodržování práva EU při jeho výkladu a provádění na celém území unie.

V rámci soudní aplikace unijního práva lze rozeznat dvě roviny. Právo EU je předmětem posuzování a rozhodování jak na národní, tak na celounijní úrovni. Národní soudy působí ve „stroji“ práva EU tím způsobem, že dohlíží na řádnou aplikaci unijního práva. Může tomu tak být z důvodu existence principu přímé použitelnosti a aplikační přednosti práva EU v právu národním. Zde se zaměřuji na úroveň celounijní, kde je piliřem Soudní dvůr Evropské unie se sídlem v Lucemburku.³⁸

2.1. Právo EU

V důsledku užší spolupráce národních států v rámci evropské integrace a úpravy dalších oblastí na nadnárodní úrovni vznikl nový právní řád, který v evropském regionu doplňuje trojlístek mezinárodního a vnitrostátního práva. Po Lisabonské smlouvě již termín *právo EU* označuje skutečně právní řád EU, tak jak je dnes znám. Jediným pojmem, který je nyní nutné odlišit od práva EU, je *acquis communautaire*, s nímž se v práci také pracuje. Jde o pojem širší, který nezahrnuje pouze právní akty, ale také další akty institucí EU bez právní závaznosti i relevance (např. politické povahy).³⁹ Jako definici práva EU lze použít následující: „za unijní právo považujeme soubor přímo či nepřímo aplikovatelných právních pravidel, přijatých mezi členskými státy nebo na úrovni Unie za účelem resp. v důsledku svěřeni některých pravomocí členských států ve prospěch Unie.“⁴⁰

Pokud jde o systém práva, který Soudní dvůr EU chrání a zároveň rozvíjí, lze ho z pohledu teorie rozdělit na tzv. *ústavní právo* Evropské unie a *materiální právo* Evropské unie. Předmětem ústavního práva je stanovení povahy nejen evropského práva jako celku, ale i samotné Evropské unie, z které toto právo vychází. Obsahem jsou základní normy a zásady, které definují EU a určují obsah jejích aktivit. Materiální právo pak může být charakterizováno jako části ústavního práva, kterými jsou naplňovány konkrétní cíle evropské integrace. Jedná se např. o fungování jednotného vnitřního trhu, pravidla hospodářské

---

³⁸ HAMULÁK, Ondrej, STEHLÍK, Václav. *Praktikum práva Evropské unie. Ústavní základy a soudnictví*. Praha: Leges, 2011, str. 124-125.

³⁹ Tamtéž, str. 48-49.

⁴⁰ TOMÁŠEK, Michal, TÝČ, Vladimír a kol. *Právo Evropské unie*. Praha: Leges, 2013, str. 56.

soutěže, nebo pravidla vymezující spolupráci států v rámci vytváření tzv. prostoru svobody, bezpečnosti a práva.⁴¹

Od čtvrté kapitoly práce je zpracován právě zejména vývoj ústavního práva EHP a porovnáván s ústavním právem EU. Jedná se o základní principy a otázky, které musely být soudními dvory vyřešeny, aby mohl být naplněn cíl projektu.

2.2. Právní zakotvení a charakteristika

V práci hojně používaný pojem Soudní dvůr Evropské unie představuje oficiální označení pro soudní orgán, který je ve skutečnosti složen ze tří soudů – Soudní dvůr, Tribunál a Soud pro veřejnou službu. Protože unijní právo aplikují také vnitrostátní soudy, je zde stanoveno rozdělení pravomocí a vnitrostátní soudy se řídí zásadou svěřených pravomocí. Ta znamená, že členským státům připadají ty pravomoci, které nenáleží EU.⁴²

Po Lisabonské smlouvě je právní základ obsažen v článku 19 SEU a v člancích 251 – 281 SFEU. Existuje také statut SD EU, který upravuje jeho praktické fungování. Statut má formu protokolu připojeného ke Smlouvám; má stejnou právní sílu. Konkrétní každodenní průběh řízení je obsažen v jednacích řádech soudů, každý má svůj vlastní.⁴³

2.3. Organizace soudu

Příslušnost jednotlivých soudů lze rozlišit následovně. Je možné konstatovat, že soudní dvůr jedná jako ústavní soud, mohou se na něj tedy obrátit především ústavní aktéři, jimiž mohou být unijní orgány, členské státy nebo soudy členských států. Pro jednotlivce přímý přístup není možný. Tribunál působí jako správní soud a mají k němu přístup jednotlivci. Působnost obou soudů není rozlišena dle oblastí, ta hraje roli u Soudu pro veřejnou službu, jenž je soudem pracovněprávním.

Soudní dvůr se skládá z 28 soudců, tedy jeden na každý členský stát. Soudci jsou jmenováni vzájemnou dohodou vlád členských států na období šesti let, s možností prodloužení. Soudnímu dvoru pomáhá také 11 generálních advokátů. Jsou to nezávislí a nestranní odborníci, kteří předkládají Soudnímu dvoru EU odůvodněné návrhy rozhodnutí. Jejich posudky jsou veřejné a soud se jimi zpravidla řídí.⁴⁴

---

⁴¹ HAMULÁK, Ondrej, STEHLÍK, Václav. *Praktikum práva Evropské unie. Ústavní základy a soudnictví*. Praha: Leges, 2011, str. 48-50.

⁴² Čl. 4 odst. 1 a čl. 5 odst. 2 SEU.

⁴³ TOMÁŠEK, Michal, TÝČ, Vladimír a kol. *Právo Evropské unie*. Praha: Leges, 2013, str. 366-367.

⁴⁴ BEDNÁROVÁ, Lucie. *ČR má prvního generálního advokáta Soudního dvora EU, stal se jím Michal Bobek*. [online] 2015 [cit. 15. ledna 2016] Dostupné na <<http://www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/cr-ma-sveho-prvniho-generalniho-advokata-soudniho-dvora-eu-stal-se-jim-michal-bobek-012555>>.

Tribunál je tvořen také 28 soudci. Soud pro veřejnou službu je tvořen sedmi soudci. V každém soudu SD EU je vybírán předseda na funkční období tří let s možností prodloužení.⁴⁵

Soudní dvůr ročně dokončí přibližně 600 záležitostí. Oblasti, kterých se to týkalo, se ale v průběhu času významně měnily. Dělo se tak v důsledku legislativního vývoje a přenesení části příslušnosti na Tribunál. Dříve byla řešena spíše společná zemědělská politika či práva zaměstnanců Společenství. V důsledku přijímání harmonizačních směrnic se však situace začala měnit a soud se zaměřil spíše na „živější“ záležitosti právní praxe. V současnosti jsou nejčastější agendou právě oblasti volného pohybu. Kromě toho se soud zabývá také případy z oblasti životního prostředí, daní nebo prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Působnost Tribunálu vychází z přenesení příslušnosti k rozhodování o legalitě správních aktů orgánů a institucí EU. Dále rozhoduje především v ekonomických oblastech. Celkově za rok vyřídí přibližně 500 věcí. Soud pro veřejnou službu vyřídí přibližně 150 věcí.⁴⁶

2.4. Druhy řízení

Vymezení jednotlivých řízení jsou obsaženy v čl. 258 a násl. SFEU. Obecně je lze rozdělit na přímé žaloby, nepřímé žaloby a další řízení.⁴⁷ Mezi přímé žaloby rozhodované Soudním dvorem se řadí žaloba na porušení smluv evropského práva členským státem, tzv. dozorčí žaloba. Dále existuje žaloba na neplatnost unijního práva, která je v první instanci vyřizována Tribunálem, s výjimkami podle Statutu Soudního dvora. Tímto způsobem je vyřizována také žaloba na nečinnost orgánů EU. Žaloba na náhradu škody způsobenou orgány EU je též rozhodována Tribunálem, bez výjimek. Další přímá žaloba v oblasti věcí zaměstnaneckých je prvoinstančně rozhodována Soudem pro veřejnou službu.

Mezi nepřímé žaloby lze zařadit řízení o předběžné otázce vyřizované Soudním dvorem a námitku protiprávnosti aktu unijního práva, která je vedena před soudem, před kterým je spor v hlavním řízení. Dalšími řízeními jsou žaloba ohledně činnosti Evropské investiční banky, žaloba na základě rozhodčí doložky nebo spory mezi členskými státy související s předmětem unijního práva na základě rozhodčí smlouvy.⁴⁸

---

⁴⁵ Europa.eu. *Soudní dvůr Evropské unie*. [online] 2015 [cit. 15. ledna 2016] Dostupné na <http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/court-justice/index_cs.htm>.

⁴⁶ TOMÁŠEK, Michal, TÝČ, Vladimír a kol. *Právo Evropské unie*. Praha: Leges, 2013, str. 372-373.

⁴⁷ HAMULÁK, Ondrej, STEHLÍK, Václav. *Praktikum práva Evropské unie. Ústavní základy a soudnictví*. Praha: Leges, 2011, str. 127.

⁴⁸ Tamtéž.

2.5. Proces řízení

Proces řízení je právně zakotven ve statutu SD EU a dále v jednacích řádech soudů. V souladu s článkem 20 Statutu se řízení před soudním dvorem skládá z písemné a ústní části řízení. Písemná část zahajuje celé řízení, předchází ústní části a je mnohem důležitější než ústní část. Pracovním jazykem je francouzština.

Během významově nejdůležitější písemné části smluvní strany vyčerpávajícím způsobem předkládají návrhy a důvody pro zahájení řízení. Svá vyjádření mohou také předložit orgány členských států, orgány EU a někdy i fyzické osoby. Nelze tvrdit, že by ústní řízení nebylo důležité, ale z praxe vyplývá, že pokud dojde v písemném řízení k nějaké chybě, lze ji v ústním řízení napravit jen s velkými obtížemi.⁴⁹ Přidělený soudce zpravodaj následně vypracuje z návrhů a připomínek shrnutí, které je projednáno na všeobecném zasedání soudu, který rozhodne o tom, kolik soudců se bude případem zabývat, zda je nutné uspořádat ústní část a zda je nutné stanovisko generálního advokáta. Počet soudců je určen dle významnosti a složitosti případu (3, 5 nebo 15 soudců), většinou je počet stanoven na 5.⁵⁰

V druhé, ústní části řízení (veřejné slyšení) mají zástupci stran možnost odpovědět na otázky kladené členy soudního orgánu, zejména soudcem zpravodajem a generálním advokátem. Dále připomínají své stanovisko, případně předkládají nové argumenty a vysvětlují problematické body svého podání.⁵¹

---

⁴⁹ KARZEL, Daniel. *Evropský soudní dvůr. Praktický průvodce*. Praha: ASPI, a. s., 2006, str. 125.

⁵⁰ Europa.eu. *Soudní dvůr Evropské unie*. [online] 2015 [cit. 15. ledna 2016] Dostupné na <http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/court-justice/index_cs.htm>.

⁵¹ KARZEL, Daniel. *Evropský soudní dvůr. Praktický průvodce*. Praha: ASPI, a. s., 2006, str. 142.

3. Soudní dvůr ESVO

Soudní dvůr Evropského sdružení volného obchodu, v práci hojně označovaný jako SD ESVO, se zabývá především řízeními pro porušení práva EHP, které jsou povinny následovat nejen státy ESVO, ale de facto všech celkových 31 států. Jurisdikce soudu a institucí EHP se zajisté vztahuje pouze na státy ESVO, tedy Norsko, Island a Lichtenštejnsko. Nicméně, protože se jedná o dvou-pilířový systém, kdy se právo EU a právo EHP doplňuje v souladu s principem zachování homogenity, některé prvky judikované SD ESVO se mohou vztáhnout i na státy EU, prostřednictvím rozsudků SD EU.

Řízení pro porušení práva EHP jsou předkládána Kontrolním úřadem ESVO (ESA) proti státům ESVO se ohledem na správnou implementaci, aplikaci nebo interpretaci pravidel EHP. Soud se také zabývá řešením sporů mezi dvěma nebo více státy ESVO. Současně se u soudu projednávají odvolání proti rozhodnutím Kontrolního úřadu ESVO. Soud také podává poradní stanoviska soudům států ESVO vzhledem k interpretaci pravidel EHP.⁵²

Právo EHP, jeho vývoj a související judikatura SD ESVO, ale i SD EU, je předmětem dalších částí práce, v kterých jsou v rámci judikatury soudů identifikovány jednotlivé instituty práva EHP v souvislosti s právem EU. Tím je pak zjišťován vliv SD ESVO na rozhodování SD EU.

3.1. Vývoj SD ESVO

Soudní dvůr měl být původně vytvořen jako Soud Evropského hospodářského prostoru a Tribunálu, tedy společný soud pro oba pilíře. Stanovil tak původní návrh Dohody o EHP. Soud měl být složen z pěti soudců SD EU a ze tří soudců zemí ESVO.⁵³ Soud EHP měl mít ale pravomoc rozhodovat pouze v přímých sporech, nikoliv v předběžných řízeních. Tento plán byl ale omítnut SD EU v již zmiňovaném posudku SD EU 1/91⁵⁴. Další aspekty a důsledky posudku pro právo EHP jsou rozebrány ve čtvrté kapitole.

SD ESVO byl vytvořen na základě revidované Dohody o EHP, kdy nová verze postavení a funkčnosti soudu byla shledána SD EU jako přípustná. Instituce bývalého ES a ESVO jsou oddělené a SD ESVO je personálně a funkčně zcela nezávislý na SD EU. Tím byl vytvořen dvou-pilířový systém.

---

⁵² Efta.int. *EFTA Court*. [online] 2015 [cit. 25. ledna 2016] Dostupné na <<http://www.efta.int/eea/eea-institutions/efta-court>>.

⁵³ BAUDENBACHER, Carl. *The Enforcement System of the EEA Agreement*. [PPT] 2012 [cit. 23. února 2016] Dostupné na <http://www.eftacourt.int/fileadmin/user_upload/Files/News/2012/140212_Swiss_Federal_Supreme_Court_14_2_2012.pdf>.

⁵⁴ Posudek SD EU ze dne 14. prosince 1991, č. 1/91. Sb. Rozhodnutí. S. I-06079.

V roce 1994 začal SD ESVO fungovat s pěti soudci členských zemí bez žádného generálního advokáta.⁵⁵ V polovině roku 1995 soudci Rakouska, Švédska a Finska rezignovali a přistoupil soudce Lichtenštejnska. Od této doby u soudu působí tři řádní soudci a šest ad hoc soudců, kteří jsou v záloze pro případ nemožnosti výkonu funkce některého z řádných soudců. Všichni soudci jsou voleni na 6 let a sami si volí svého předsedu na tři roky. V roce 2011 SD ESVO předložil návrh státům EHP, aby byl soud rozšířen na 5 soudců a aby byl akceptován i generální advokát pro důležité případy. Návrh však prozatím nebyl schválen.⁵⁶

3.2. Právní zakotvení a charakteristika

SD ESVO je právnická osoba řídicí se mezinárodním právem. Dohoda o sídle je uzavřena s Lucemburským velkovévodstvím. Přitom původním sídlem byla Ženeva. Soud byl zřízen na základě požadavku čl. 108 odst. 2 Dohody o EHP, který říká, že: „*státy ESVO, které se účastní Dohody o EHP, zřídí soudní dvůr*“. Následně tak bylo provedeno tzv. Dohodou o Kontrolním úřadu ESVO a Soudu ESVO (SCA)⁵⁷. Podrobnější organizace je stanovena ve Statutu SD ESVO, který je protokolem⁵⁸ připojen k Dohodě o Kontrolním úřadu ESVO a Soudu ESVO. Současně má soud svůj Jednací řád⁵⁹.

3.3. Organizace soudu

Soud se skládá ze tří kabinetů, které tvoří jeden soudce, jeden právní asistent a osobní asistent. Od roku 2012 jsou z důvodu zvyšující se zátěže součástí další dva právní úředníci. Funguje zde kabinetní systém. Překlady jsou z velké části řešeny externě. Pracovním jazykem je angličtina. Rozsudky, další rozhodnutí a zprávy pro slyšení jsou publikovány v angličtině. Rozhodnutí ve formě poradních stanovisek jsou poskytnuty jak v angličtině, tak v jazyku státu žádajícího soudu. Soud je permanentně v činnosti. Rozhodnutí jsou přijímána většinou na plenárním zasedání. Nesouhlasná stanoviska nejsou publikována veřejně.⁶⁰

---

⁵⁵ Rakousko, Island, Finsko, Norsko, Švédsko.

⁵⁶ BAUDENBACHER, Carl. *The Enforcement System of the EEA Agreement*. [PPT] 2012 [cit. 23. února 2016] Dostupné na <http://www.eftacourt.int/fileadmin/user_upload/Files/News/2012/140212_Swiss_Federal_Supreme_Court_14_2_2012.pdf>.

⁵⁷ Surveillance and Court Agreement (SCA). [online] 2012 [cit. 28. ledna 2016] Dostupné na <<http://www.efta.int/sites/default/files/documents/legal-texts/the-surveillance-and-court-agreement/agreement-annexes-and-protocols/Surveillance-and-Court-Agreement-consolidated.pdf>>.

⁵⁸ Statut SD ESVO. [online] 2010 [cit. 28. ledna 2016] Dostupné na <http://www.eftacourt.int/fileadmin/user_upload/Files/Statute/Statute_with_amendments_2010.pdf>.

⁵⁹ Jednací řád SD ESVO. [online] 2010 [cit. 29. ledna 2016] Dostupné na <http://www.eftacourt.int/fileadmin/user_upload/Files/RulesofProcedure/RoP_amendments_2010_draft_EN.pdf>.

⁶⁰ Efta.int. *Introduction to the EFTA Court*. [online] 2015 [cit. 20. února 2016] Dostupné na <<http://www.eftacourt.int/the-court/jurisdiction-organisation/introduction>>.

Podle poslední dostupné zprávy⁶¹ se soud za rok 2014 vypořádal s 27 případy, což znamená podstatný nárůst oproti minulým rokům.⁶²

3.4. Druhy řízení

Hlavními druhy řízení, která se před soudem vedou, jsou za prvé infringement řízení, které je nejčastěji vedeno Kontrolním úřadem ESVO proti státům EHP/ESVO. Dále se jedná o předběžné referenční řízení⁶³. V tomto případě jsou všechny národní soudy také soudy EHP. Za třetí je to žaloba na neplatnost. V tomto případě proti sobě nejčastěji stojí státy EHP/ESVO a Kontrolní úřad ESVO, nebo soukromý aktér na trhu versus Kontrolní úřad ESVO. Jedná se o případy neoprávněné státní pomoci nebo případy práva hospodářské soutěže.⁶⁴ Jurisdikce SD ESVO ve velké míře koresponduje s jurisdikcí SD EU vůči státům EU.⁶⁵ Podle čl. 33 SCA mají dotčené státy ESVO povinnost přijmout všechna nezbytná opatření, aby splnila požadavky rozhodnutí SD ESVO.

Jurisdikce soudu je dále specifikována v Dohodě o Kontrolním úřadu ESVO a Soudu ESVO⁶⁶, konkrétně v článku 31 až 37. Z ustanovení lze rozpoznat formální zakotvení následujících pěti činností.

Za prvé se jedná o možnou akci Kontrolního úřadu ESVO u SD ESVO v případě, že stát nesplní povinnost podle Dohody o EHP nebo samotné dohody SCA a zároveň ve stanovené lhůtě nedoručí Kontrolnímu úřadu odůvodněné stanovisko.

Za druhé má SD ESVO jurisdikci v případech řešení sporů mezi dvěma nebo více státy ESVO vzhledem k dokumentům určujícím povinnosti práva EHP.

Další kompetencí je poskytování poradních stanovisek⁶⁷ k interpretaci Dohody o EHP.

Čtvrtou činností je pravomoc zabývat se žalobami na zrušení rozhodnutí Kontrolního úřadu ESVO. Konečně, v případě porušení ustanovení podle dohody SCA nebo Dohody o

---

⁶¹ Efta.int. *Report of the EFTA Court 2014*. [PDF] 2014 [cit. 23. února 2016] Dostupné na <http://www.eftacourt.int/fileadmin/user_upload/Files/AnnualReports/2014-EC-BOOK1-WEB-FINAL.pdf>.

⁶² 2011: 11 případů, 2012: 16 případů, 2013: 25 případů.

⁶³ Anglicky: Preliminary reference procedure.

⁶⁴ BAUDENBACHER, Carl. *The Enforcement System of the EEA Agreement*. [PDF] 2012 [cit. 23. února 2016] Dostupné na <http://www.eftacourt.int/fileadmin/user_upload/Files/News/2012/140212_Swiss_Federal_Supreme_Court_14_2_2012.pdf>.

⁶⁵ Efta.int. *Introduction to the EFTA Court*. [online] 2015 [cit. 20. února 2016] Dostupné na <<http://www.eftacourt.int/the-court/jurisdiction-organisation/introduction>>.

⁶⁶ Surveillance and Court Agreement (SCA). [online] 2012 [cit. 28. ledna 2016] Dostupné na <<http://www.efta.int/sites/default/files/documents/legal-texts/the-surveillance-and-court-agreement/agreement-annexes-and-protocols/Surveillance-and-Court-Agreement-consolidated.pdf>>.

⁶⁷ Anglicky: Advisory opinions.

EHP a následného nekonání Kontrolního úřadu ESVO, se může SD ESVO zabývat žalobou proti nečinnosti tohoto úřadu.⁶⁸

3.5. Proces řízení

Koncept řízení před SD ESVO z velké části vychází z příkladu řízení před SD EU. Řízení se skládá z písemné a ústní části. Podle čl. 18 Statutu je písemná část řízení tvořena z komunikace mezi stranami žádosti, prohlášení k případu, obhajoby a připomínek, dále z odpovědí pokud existují, stejně jako ze všech písemností a dokumentů na podporu tvrzení. V celém řízení vše zajišťuje osoba tzv. registrátora⁶⁹, s kterým je prováděna veškerá komunikace v rámci řízení. Tato funkce existuje na straně SD EU také. V případě SD ESVO tedy chybí mezičlánek funkce generálního advokáta. Soudce zpravodaj, tedy ten soudce, který má případ na starosti, je zde také volen.

Rozdíly v řízení existují zejména v případě poskytování poradních stanovisek ze strany ESVO v porovnání s řízením o předběžné otázce na straně SD EU.

3.6. Shrnutí a porovnání soudů

Dle mého názoru lze do určité míry přijmout tezi některých odborníků, že právo EHP lze pokládat za samostatný právní systém, který je následně rozvíjen a aplikován SD ESVO. Oba soudy jsou založeny na zrcadlově podobných pravidlech, aplikují do určité míry stejné právo. Tyto dva právní systémy, které soudy aplikují, jsou samozřejmě z velké části podobné a založené na podobných principech, nicméně odlišnosti existují a nemusí být pouze formálního charakteru.

Jsou-li rozdíly mezi soudy hodnoceny z procedurálního pohledu, pak se jedná o rozdíly vyplývající do značné míry z velikosti soudů a objemu posuzovaných dat. V první řadě je to plenární rozhodování v případě SD ESVO, kdy o každé věci rozhodují všichni soudci a výsledku musí být dosaženo majoritně. Tento fakt pomáhá utvářet obraz, že rozhodování soudu je koherentnější jednoduše z toho důvodu, že o každém případě rozhodují ti stejní lidé.

Současně zde není potřeba velkého administrativního aparátu, protože počty případů jsou v řádech desítek, i když v současnosti dochází k meziročnímu nárůstu práce. Otázkou pro danou chvíli zůstává, z jakého je to důvodu. Nabízí se více akční či přísný přístup Kontrolního úřadu ESVO, rozšiřování oblastí patřících do jurisdikce soudu nebo prohlubování vzájemných vztahů mezi státy a tím vznik nových, neupravených záležitostí.

---

⁶⁸ Čl. 31 – 37 Dohody o Kontrolním úřadu ESVO a soudu ESVO.

⁶⁹ Anglicky: Registrar.

Klíčovým rozdílem může být absence generálních advokátů v případě SD ESVO, kdy se případy zabývají opravdu jen soudci SD ESVO.

Dalším procedurálním rozdílem je pracovní jazyk. V případě SD ESVO je to angličtina, v případě SD EU francouzština.

Jestliže se porovnají druhy řízení soudů, největší rozdíly lze nalézt v případě poradního stanoviska vydávaného na straně SD ESVO v konfrontaci s řízením o předběžné otázce.

Odrážkové stěžejní ustanovení je článek 34 Dohody o Kontrolním úřadu ESVO a soudu ESVO, který stanoví, že za prvé: „*Soud ESVO má pravomoc vydávat poradní stanoviska pro interpretaci Dohody o EHP.*“ Za druhé „*Kde je otázka vznesena před jakýmkoli soudem států ESVO, takový soud může, pokud to uzná za nezbytné k vydání rozsudku, požádat soud ESVO, aby takový posudek vydal.*“⁷⁰

Pro žádost o vydání poradního stanoviska SD ESVO tedy neexistuje formální povinnost takto učinit, jedná se pouze o možnost. V případě SD EU a řízení o předběžné otázce vzniká povinnost vnitrostátních soudů, proti jejichž rozhodnutí není opravného prostředku, o poradní stanovisko požádat.⁷¹ Soudy zemí ESVO tento institut ale využívají.

Dalším významným rozdílem je stanovení závaznosti vydaného poradního stanoviska. V řízení před SD EU je takový názor závazný. V případě SD ESVO má ale pouze doporučující charakter.

Tato „doporučující“ úprava plyne z počáteční úpravy sdružení nastaveného na mezivládním přístupu, kde mělo být stanoveno povinností v rámci ESVO co nejméně. Praxe ale ukázala, že soudní orgány států poradní stanoviska pro interpretaci používají. V opačném případě by se státy mohly dostat do rozporu s právem.

Navíc je v článku 34 uvedeno, že státy si mohou upravit vnitřní legislativou právo na žádost o tento poradní posudek, proti kterému není podle vnitrostátního práva žádný opravný prostředek. Odborníci se v literatuře shodují na tom, že nastavení opravných prostředků je v právu EHP pro země ESVO nekompletní. Není zde žádné závazné předběžné řízení, které by zajišťovalo jednotnou a platnou interpretaci práva EHP⁷². K tomu ale slouží právě řízení o předběžném stanovisku, které sice není detailně specificky upraveno, ale soudní systém se s tím vypořádává následujícím způsobem. Částečně povinnost spolupráce mezi národními soudy SD ESVO vychází z principu „loajální spolupráce“, který byl stanoven SD ESVO a částečně se tak vyvinula praxe států, jejichž soudy poslední instance tak často dělají a žádají o

⁷⁰ Čl. 34 odst. 1. a 2. Dohody o Kontrolním úřadu ESVO a soudu ESVO.

⁷¹ Čl. 267 odst. 3 SFEU.

⁷² MAGNÚSSON, Súle. Of the Authority of Advisory Opinions. *Europarättslig tidskrift*, č. 13, 2010, str. 535-536.

poradní stanovisko z toho důvodu, že i samy vidí cíl homogenního charakteru práva EHP, z jehož systému státy těží.

Důležitým faktem je, že soudní orgány států ESVO mají možnost požádat o poradní stanovisko také SD EU⁷³, což ilustruje další možnosti vzájemné spolupráce soudů i společenství. Tuto možnost zakotvuje článek 107 Dohody o EHP a postupuje se podle procedury stanovené v Protokolu č. 34.⁷⁴

---

⁷³ Čl. 107 Dohody o EHP.

⁷⁴ GALLO, Danielle. From Autonomy to Full Deference in the Relationship between the EFTA Court and the ECJ: The Case of the International Exhaustion of the Rights Conferred by a Trademark. *EUI Working Paper*. RSCAS 2010/78, Robert Schuman Center for Advanced Studies, str. 1-2.

4. Právo EHP

Předmětem Dohody o EHP je „zajistit kontinuální a vyvážené posilování obchodu a ekonomických vztahů mezi smluvními stranami za rovných podmínek soutěže a respektu ke stejným pravidlům.“⁷⁵ Působnost norem je tedy stanovena následovně. Do Dohody o EHP byla zahrnuta práva Evropského společenství vztahující se k:

- čtyřem svobodám, soutěžní práva a práva týkající se aktivit společenství v oblastech výzkumu a technologického rozvoje, informačních služeb, životního prostředí, vzdělání, přípravy a mládeže, sociální politiky, ochrany spotřebitele, politiky malých a středních firem, turismu, audio-vizuálního sektoru a civilní ochrany.⁷⁶

Nastavena je také negativní působnost norem EHP. Dohoda o EHP nepokrývá následující oblasti:

- společné zemědělské a rybářské politiky, celní unie, společná obchodní politika, společná zahraniční a bezpečnostní politika, spravedlnost a vnitřní věci⁷⁷, nebo měnová unie (EMU)⁷⁸

Dohoda o EHP obsahuje 129 článků, ale součástí je také 22 příloh a 49 protokolů.⁷⁹ Kromě toho je k Dohodě připojeno množství deklarácí.⁸⁰ Přílohy se vztahují k normám EU, které jsou aplikovatelné v EHP; jednotlivé protokoly obsahují ustanovení o specifických otázkách, jako jsou pravidla o prokazování původu, obchod s rybami nebo určité institucionální otázky. Dohoda o EHP původně stanovila k přijímání přes 1 600 sekundárních legislativních aktů EU. Článek 6 Dohody pak inkorporuje veškeré case law SD EU vztahující se k oblastem, které Dohoda upravuje, ovšem k datu podepsání Dohody o EHP.⁸¹

Pro určení povahy Dohody o EHP lze využít protokol č. 35 Dohody o EHP⁸², který stanoví, že: „Dohoda má za cíl vytvořit stejnorodý Evropský hospodářský prostor založený na

---

⁷⁵ GRAVER, Hans Petter. Mission Impossible: Supranationality and National Legal Autonomy in the EEA Agreement. *European Foreign Affairs Review*, 2002, č. 7, str. 73.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ I když země ESVO jsou součástí Schengenského systému.

⁷⁸ Efta.int. *EEA Agreement*. [online] 2015 [cit. 28. prosince 2015] Dostupné na <<http://www.efta.int/eea/eea-agreement>>.

⁷⁹ Efta.int. *Legal texts. EEA Agreement*. [online] 2015 [cit. 28. prosince 2015] Dostupné na <<http://www.efta.int/legal-texts/eea>>.

⁸⁰ Existuje 30 společných deklarácí, 2 deklarace vlád členů EU, 9 deklarácí jedné nebo více stran, které mohou mít omezenou hodnotu vzhledem k aplikaci Dohody o EHP. In: BJÖRNSSON, Thorbjörn. Inside And Outside The Efta Court: Evaluating The Effectiveness Of The EFTA Court Through Its Structures. *Israel Law Review*, 2013, č. 46 (1), str. 75.

⁸¹ BJÖRNSSON, Thorbjörn. Inside And Outside The Efta Court: Evaluating The Effectiveness Of The EFTA Court Through Its Structures. *Israel Law Review*, 2013, č. 46 (1), str. 75.

⁸² Protokol č. 35 Dohody o EHP: O provádění pravidel EHP.

společných pravidlech, aniž by požadovala od kterékoli smluvní strany, aby přenesla svou zákonodárnou pravomoc na jakýkoli orgán Evropského hospodářského prostoru.“ Poté protokol dodává, že: *„tohoto cíle lze dosáhnout využitím vnitrostátních postupů“*. Obě tyto věty nasvědčují mezinárodně právnímu charakteru Dohody o EHP, který znamená nepřenášení suverenity na nadnárodní entitu a řešení společné agendy konsensem.

Existuje ale ještě třetí odstavec protokolu 35, který situaci nezpřesňuje, naopak hovoří v opačném slova smyslu. Třetí odstavec protokolu 35 Dohody o EHP stanoví, že: *„Pro případné řešení rozporů mezi předpisy vyplývajícími z provádění pravidel EHP a jinými právními předpisy se státy ESVO zavazují, že bude-li to nezbytné, zavedou do svých právních předpisů pravidlo, že v těchto případech jsou pravidla EHP nadřazena.“* Třetí odstavec hovoří ve své podstatě o možnosti zavedení principu nadřazenosti do práva EHP (i když v nezbytných případech), což by propůjčovalo právu EHP nadnárodní charakter. Zde musela zasáhnout judikatura SD ESVO a věc je dále analyzována v šesté kapitole z pohledu judikatury a jejího vlivu na základní povahu práva EHP.

4.1. Vývoj práva EHP a posouzení SD EU

Jak již bylo zmíněno, původní návrh Dohody o EHP nebyl shledán SD EU slučitelným s právem Evropských společenství.⁸³ Týkalo se to nejen institucí, ale soud porovnal i cíle a kontext Dohody o EHP s cíli tehdejšího komunitárního práva, a konstatoval, že cíle právního řádu Evropského společenství jdou za cíle Dohody o EHP, a i kontext se liší. Podle SD EU byl EHP vytvořen na základě mezinárodní smlouvy, která pouze vytvořila práva a povinnosti mezi stranami.⁸⁴

Soud konstatoval, že v případě Evropských společenství státy omezily svou suverenitu a právní řád je charakterizován nadřazeností a přímým účinkem⁸⁵. Přímý účinek znamená, že občané a ekonomicky aktivní se mohou dožadovat dodržování ustanovení mezinárodní smlouvy před soudem členského státu, za naplnění určitých podmínek. Taková to ustanovení jsou nadřazená pravidlům národních právních řádů členských států, která jsou s nimi v konfliktu.⁸⁶

Na základě srovnání SD EU shledal, že stejné znění práva EHP a práva Evropských společenství ještě není zárukou právní homogenity. Současně, protože neexistoval jiný

---

⁸³ Posudek SD EU ze dne 14. prosince 1991, č. 1/91. Sb, rozh. s. I-06079.

⁸⁴ BAUDENBACHER, Carl. If Not EEA State Liability, Then What? Reflections Ten Years after the EFTA Court's Sveinbjörnsdóttir Ruling. *Chicago Journal of International Law*, Summer, 2009, str. 334.

⁸⁵ Tyto dva stěžejní principy byly judikovány SD EU v roce 1963 (26/62, *Van Gend en Loos*) a 1964 (6/64, *Costa*).

⁸⁶ BAUDENBACHER, Carl. If Not EEA State Liability, Then What? Reflections Ten Years after the EFTA Court's Sveinbjörnsdóttir Ruling. *Chicago Journal of International Law*, Summer, 2009, str. 334.

mechanismus, který by zajistil homogenní aplikaci, SD EU konstatoval, že základní principy přímého účinku a nadřazenosti nejsou chráněny.⁸⁷ Spíše naopak judikoval, že předpokládá, že tyto zásady byly „neslučitelné s charakterem Dohody o EHP.“⁸⁸ Závěrem bylo, že z důvodu rozdílných cílů a kontextu Dohody o EHP na jedné straně a cílům práva Evropského společenství na straně druhé, není možné splnění cíle homogenní aplikace a interpretace práva EHP. Jako důsledek rozhodnutí byla dohodnuta nová verze institucionální rovnováhy v EHP se strukturálně nezávislým SD EU.⁸⁹

Výše zmíněný posudek byl vytvořen SD EU na žádost Evropské komise podle článku 228 odst. 1 Smlouvy o EHS. Výsledkem mělo být posouzení slučitelnosti Dohody o EHP s ustanoveními smlouvy o EHS. Názor soudu byl rozebrán výše a Dohoda o EHP musela být přepracována. Následně byl SD EU znovu požádán Evropskou komisí o posudek, který byl vydán a řešil zejména rozdělení pravomocí v oblasti hospodářské soutěže.⁹⁰ Co se týká uzavírání mezinárodních dohod v oblasti hospodářské soutěže, tak bylo řečeno, že do pravomoci EU to patří, jestliže tato pravidla nemění charakter EU a jejích orgánů.⁹¹

Pro určení samotného charakteru práva EHP lze doplnit citací z judikatury SD ESVO z rozsudku *Sveinbjörnsdóttir*⁹², že: „Soud dospěl z předchozích úvah k závěru, že Dohoda o EHP je mezinárodní smlouvou sui generis, která vytváří vlastní odlišný právní řád. Dohoda o EHP nezakládá celní unii, ale rozšiřuje zónu volného obchodu⁹³. Hloubka integrace v rámci Dohody o EHP není tak velká, jako v případě Smlouvy o ES, ale rozsah a předmět Dohody o EHP jde za to, co je obvyklé pro smlouvu řídící se mezinárodním právem veřejným.“⁹⁴

V souvislosti s touto pasáží je možné pozorovat paralelu s rozsudkem SD EU *Van Gend en Loos*⁹⁵, který také rozpoznává spíše nový právní řád než „pouhou“ mezivládní spolupráci, přestože se jedná o menší hloubku integrace.

Významná spolupráce mezi soudy musela nastat zejména v oblasti vnitřního trhu. Jak uvádí doktrína ve vztahu zejména k základním svobodám, vlastní interpretace práva EHP SD ESVO pomohla nastavit systém integrace tím způsobem, že není méně pokročilý než ten,

---

⁸⁷ Posudek SD EU ze dne 14. prosince 1991, č. 1/91. Sb., rozh. s. I-06079, bod 5-29.

⁸⁸ Tamtéž, bod 28.

⁸⁹ BAUDENBACHER, Carl. If Not EEA State Liability, Then What? Reflections Ten Years after the EFTA Court's Sveinbjörnsdóttir Ruling. *Chicago Journal of International Law*, Summer, 2009, str. 335.

⁹⁰ Posudek SD EU ze dne 10. dubna 1992, č. 1/92. Sb., rozh. s. I-02821.

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 10. prosince 1998, *Erla María Sveinbjörnsdóttir*, E-9/97.

⁹³ Srovnej: Rozsudek SD ESVO E-2/97 Maglite 1997.

⁹⁴ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 10. prosince 1998, *Erla María Sveinbjörnsdóttir*, E-9/97, bod. 59.

⁹⁵ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 5. února 1963, *Van Gend en Loos*, C-26/62.

který se postupně rozvinul za pomoci evropských institucí, zejména SD EU.⁹⁶ SD EU k tomu poznamenává v rozsudku *Ospelt*⁹⁷: „jeden z hlavních cílů Dohody o EHP je poskytnout plně možnou realizaci volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu v rámci celého Evropského hospodářského prostoru, tedy aby byl vnitřní trh založený v rámci EU, rozšířen na země ESVO“. Tím pádem už v současnosti EHP nezakládá pouze zónu volného obchodu, jak to bylo původně stanoveno SD EU v posudku č. 1/91, ale druh vnitřního trhu. Nicméně, tento druh vnitřního trhu není perfektní. I když se rozsah věcné působnosti Dohody o EHP výrazně shoduje s dnešní SFEU, existují zde značné rozdíly mezi těmito mezinárodními dohodami. Nejedná se pouze o širší oblast záběru, ale také především o různé účely, které vyplývají z obecné institucionální charakteristiky.⁹⁸

4.2. Zajištění právní homogenity EHP

Hlavním cílem Dohody o EHP je rozšíření pravidel vnitřního trhu i na země ESVO, co nejvíce je to možné. Zejména se jedná o značnou část harmonizovaného ekonomického práva Evropských společenství, ustanovení související se základními svobodami, hospodářskou soutěž a právo státní pomoci.⁹⁹ Technicky jde o to nalézt mechanismus, který spojuje práva aplikovaná v každém pilíři zvlášť a s vlastními institucionálními strukturami, aby byla aplikována co nejvíce jednotně.

4.2.1. Princip homogenity

Zachování principu homogenity je tedy snad nejzávažnějším a nejdůležitějším předpokladem pro fungování EHP. V zájmu zachování homogenity case law a jeho kontinuity článek 6 Dohody o EHP stanoví, že „aniž je dotčen další vývoj judikatury, jsou ustanovení této dohody v míře, v jaké jsou v podstatě totožné s odpovídajícím pravidly Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství a Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli a s akty přijatými na základě těchto dvou smluv, při svém provádění a uplatňování vykládána v souladu se související judikaturou Soudního dvora Evropských společenství vydanou přede dnem podpisu této dohody“.¹⁰⁰

⁹⁶ BAUDENBACHER, Carl, ORLYGSSON, Thorgeir. *The EFTA Court: Ten Years on*. 1. vyd. Oxford: Hart Publishing, 2005. 224 s.

⁹⁷ Soudní dvůr EU: Rozsudek z 23. září 2003, *Maggregarihe Ospelt and Schissle Weissenberg Familiensifung*, C-452/01, 2003 ECR I-9743.

⁹⁸ GALLO, Danielle. From Autonomy to Full Deference in the Relationship between the EFTA Court and the ECJ: The Case of the International Exhaustion of the Rights Conferred by a Trademark. *EUI Working Paper*, RSCAS 2010/78, Robert Schuman Center for Advanced Studies, str. 1-2.

⁹⁹ Srovnej: Zpráva SD ESVO č. 143 z 12. prosince 2003 k *EFTA Surveillance Authority v Iceland*, E-1/03, Soudní dvůr EU: Rozsudek z 23. září 2003 *Maggregarihe Ospelt and Schissle Weissenberg Familiensifung*, C-452/01, 2003 ECR I-9743 a čl. 1 bod e) Dohody o EHP.

¹⁰⁰ Čl. 6 Dohody o EHP.

Zároveň je v článku 3 odst. 2 již zmiňované Dohody o Kontrolním úřadu ESVO a Soudu ESVO (SCA) stanoveno, že SD ESVO musí při interpretaci a aplikaci práva EHP přikládat náležitý význam principům stanoveným relevantní judikaturou SD EU, které jsou dány po vzniku EHP.¹⁰¹ Politicky důležitý rozdíl byl široce projednáván v praxi SD ESVO.¹⁰²

Další překážkou jednotné aplikace může být způsob, jakým jsou rozhodnutí společných orgánů přenášena do národních právních řádů. Prvním pravidlem je, že je-li připojeno nové *acquis* (např. prostřednictvím přílohy k Dohodě o EHP), státy mají povinnost jeho simultánní aplikace (alespoň) „co nejdříve je to možné“¹⁰³. Současně však, rozhodnutí Smíšeného výboru EHP o rozšíření (*acquis*) mohou vstoupit v platnost pouze po naplnění vnitřních ústavních požadavků států.¹⁰⁴ Navíc, pro vstup rozhodnutí v platnost (není-li stanoveno jinak), mají rozhodnutí zavazovat smluvní strany. Státy pak mají učinit nezbytné kroky k zabezpečení jednotné aplikace a implementace.¹⁰⁵

4.2.2. Řešení nejednotnosti a obtíží EHP

V případě obtížností při jednotné akceptaci rozšíření *acquis* hraje hlavní roli Smíšený výbor, který musí učinit všechna nezbytná opatření k tomu, aby Dohoda plně fungovala. Příkladem může být absence dohody o změně přílohy. Taková opatření by mohla znamenat přijetí návrhu na „rovnocennost legislativy“¹⁰⁶. Jinými slovy, postížená část přílohy by mohla být považována za dočasně neplatnou.^{107 108}

Řešení přijatá v rámci projektu EHP jsou tak komplexní a podrobná (vztahy mezi institucemi), že tento projekt i po více než dvaceti letech fungování zůstává unikátním způsobem spolupráce mezi státy. Je potřeba říci, že se prozatím nestala žádná větší „neštěstí“ ve fungování systému, která by nedokázala být překonána.

Funguje zde totiž navíc systém, že v případě, že ani velmi podrobně nastavený systém nestačí a objeví se problém v řešení, a ani Smíšený výbor EHP není schopný reagovat, jako

---

¹⁰¹BAUDENBACHER, Carl. If Not EEA State Liability, Then What? Reflections Ten Years after the EFTA Court's Sveinbjörnsdóttir Ruling. *Chicago Journal of International Law*, Summer, 2009, str. 339.

¹⁰²BAUDENBACHER, Carl. *The EFTA Court--Legal Framework and Case Law*, Lucemburk, 3. vydání, [online] 2008 [cit. 5. ledna 2016] Dostupné na <<http://www.eftacourt.int/press-publications/detail/article/legal-framework-and-case-law-2008/>>, část 2.2. Je potřeba si všimnout, že SD ESVO shledal relevantní judikáty SD EU v těch případech, kde ustanovení práva EU a SCA jsou totožné v hmotě, i když nebylo požadováno, aby bylo *case law* EU hodnoceno prizmatem SCA.

¹⁰³ Čl. 102 odst. 1 Dohody o EHP.

¹⁰⁴ Čl. 103 Dohody o EHP.

¹⁰⁵ Čl. 3 ve spojení s článkem 104 Dohody o EHP.

¹⁰⁶ Anglicky: „Equivalence of legislation“.

¹⁰⁷ Čl. 102 odst. 5 Dohody o EHP.

¹⁰⁸ FORMAN, John. The Eea Agreement Five Years On: Dynamic Homogeneity In Practice And Its Implementation By The Two Eea Courts. *Common Market Law Review*, 1999, č. 36, str. 758.

interpretační pomůcka může sloužit „rozhodnutí“¹⁰⁹ SD EU v relevantních otázkách, kdy může být rozhodnutí použito, jestliže je „identické v hmotě“¹¹⁰ a koresponduje s pravidly Smluv a smluvní strany ve věci o to požádaly.^{111 112} Konečně tedy, v souladu s čl. 107 Dohody o EHP, mohou státy ESVO dovolit jejím národním soudům, aby požádaly SD EU o rozhodnutí o výkladu některého ustanovení EHP. Detaily jsou stanoveny v Protokolu 34.

V případě náhlého a jinak neřešitelného problému, jsou připravena tzv. ochranná opatření, v situacích mimořádného významu¹¹³ mohou smluvní strany¹¹⁴ přijmout taková ochranná opatření, která se aplikují na *všechny* smluvní strany¹¹⁵, která jsou „striktně nezbytná“ a která „co nejméně naruší fungování Dohody o EHP“.¹¹⁶

4.2.3. Homogenita a činnost ESVO

Vzniklá alternativa EHP je výhodná pro všechny partnery, nicméně země ESVO se připojily k EHP s vědomím přeci jen slabší pozice. Nejedná se pouze o výše zmiňované záchranné mechanismy, které jsou jen těžko představitelné v praxi, ale i o participaci členských států na vytváření *acquis*, které musí následně přijmout. Pomyslnou „cenou“ za účast na vnitřním trhu EU je, že členské státy ESVO jsou „povinny“ toto *acquis* akceptovat.¹¹⁷ Při vývoji *acquis* jsou státy ESVO detailně informovány a mají možnost vyjadřovat své postoje ve fázi přípravy.

Odborná veřejnost uvádí, co je základním významem tzv. „dynamické homogenity“¹¹⁸. Poté, co Dohoda o EHP vstoupila v platnost, ne všechno *acquis*, které bylo přijato, bylo relevantní. V návaznosti na rozhodnutí Smíšeného výboru EHP, aby byla zajištěna stejná forma EHP, rozhodnutí o derogaci byla držena na minimu (zajištění homogenity). To se mělo uplatňovat (jak jen to bylo možné), ve stejném období (dynamické), jak to mělo být použitelné v právním řádu Evropské unie. Tím pádem bylo úkolem zejména pro Kontrolní úřad ESVO a SD ESVO, stejně jako pro Komisi a SD EU na druhé straně, aby zajistili

¹⁰⁹ Anglicky: „Preliminary Ruling“ v čl. 234 (ex 177) EC pro "Advisory Opinions" SD ESVO.

¹¹⁰ Anglicky: „Identical in substance“.

¹¹¹ Čl. 111 odst. 3 Dohody o EHP.

¹¹² FORMAN, John. The Eea Agreement Five Years On: Dynamic Homogeneity In Practice And Its Implementation By The Two Eea Courts. *Common Market Law Review*, 1999, č. 36, s., str. 759.

¹¹³ Např. vznikající vážné ekonomické, společenské nebo ekologické problémy.

¹¹⁴ Čl. 113 odst. 3 Dohody o EHP: Za EU přijímá taková opatření Evropská komise.

¹¹⁵ Tamtéž, čl. 112 odst. 3.

¹¹⁶ Tamtéž, čl. 112 odst. 2.

¹¹⁷ Ačkoliv čtvrtý odstavce Preambule Dohody o EHP hovoří o EHP založeném na „rovnosti, vzájemnosti a obecné rovnováze výhod, práv a povinností smluvních stran“.

¹¹⁸ Tento výraz není uveden přímo v Dohodě o EHP, ale je vyvozován ze čtvrtého odstavce preambule Dohody o EHP.

kontinuální (dynamickou) homogenitu Dohody o EHP, ve vztahu její aplikace a implementace k státům ESVO a EHP.¹¹⁹

Současně je prostředkem k zajištění homogenity práce Smíšeného výboru EHP, který musí provádět „neustálý přezkum“ rozvoje case law SD EU a SD ESVO, přestože „žádné rozhodnutí Smíšeného výboru EHP nemůže ovlivnit case law SD EU“¹²⁰. V této souvislosti lze doplnit charakteristiku Smíšeného výboru EHP.¹²¹

4.3. Působnost soudů v právu EHP a EU

Zde se zaměřím na institucionální nezávislost SD ESVO, která je taktéž předpokladem nezávislosti rozhodování SD ESVO a rovnosti či nerovnosti obou systémů práva. Objektivní zhodnocení nezávislosti soudu s mezinárodním přesahem je extrémně komplikovaná záležitost. Je třeba vzít v úvahu nejen faktory samozřejmé, jako je financování soudu nebo způsob výběru soudců, ale dále je možné použít dělení podle mezinárodních odborníků¹²². Za prvé se jedná o povinnou jurisdikci. Za druhé neexistuje právo na soudce, který by byl příslušníkem národnosti strany ve při. Jedná se o permanentní těleso. Soudci mají fixní plány práce a za páté, třetí strany mají právo zasahovat. Aplikování tohoto testu na SD ESVO přineslo dobré výsledky.¹²³ Naprostou většinu kritérií soud splňuje. Nicméně to může být poněkud zjednodušující schéma, pokud zvážíme specifické prvky soudu. Při nejmenším ve vztahu k SD EU musí být zváženy další dva faktory. Prvním je speciální vzájemný status. SD ESVO je de facto vázaný interpretací práva EU ze strany SD EU (právo EHP je zrcadlové k právu EU). Někteří odborní autoři na věc nahlíží tím způsobem, že z toho vyplývá, že SD ESVO následně není opravdově nezávislý soud. Dokonce se ve vztahu k SD EU zmiňuje, že se jedná o jakýsi „ochranný štít“ SD EU, který zajišťuje nezávislost soudu ve vztahu ke státům ESVO a zároveň působí jako „jistota“ pro děláni těžkých rozhodnutí, protože je mu uložena povinnost souladu rozhodování s judikaturou SD EU.^{124 125}

---

¹¹⁹ FORMAN, John. The Eea Agreement Five Years On: Dynamic Homogeneity In Practice And Its Implementation By The Two Eea Courts. *Common Market Law Review*, 1999, č. 36, str. 760-761.

¹²⁰ Protokol č. 48 Dohody o EHP.

¹²¹ FORMAN, John. The Eea Agreement Five Years On: Dynamic Homogeneity In Practice And Its Implementation By The Two Eea Courts. *Common Market Law Review*, 1999, č. 36, str. 761.

¹²² Eric Posner a John Yoo.

¹²³ BJÖRNSSON, Thorbjörn. Inside And Outside The Efta Court: Evaluating The Effectiveness Of The EFTA Court Through Its Structures. *Israel Law Review*, 2013, č. 46 (1), str. 83.

¹²⁴ Tamtéž, str. 84.

¹²⁵ Autor Björnsson vysvětluje tuto skutečnost tím způsobem, že může být řečeno, že SD ESVO je zapojen v dvojnásobné ústavní rovině: jedna zahrnuje právní řád EU, kde je primárním aktérem SD EU a druhá je ve vztahu ke státům ESVO, od kterých má soud odvozenou legitimitu.

4.4. Shrnutí

Kapitola nejdříve formálně popisuje právo EHP se všemi jeho částmi a protokoly. Je zde analyzován zrod EHP, u kterého musel stát SD EU. Vlivem rozhodování SD ESVO a fungování paralelní soustavy dvou pilířů dochází k rozvoji EHP, který se již dá charakterizovat jako „právo EHP“. Je tomu tak z důvodů, že v dané oblasti práva se vyvíjí samostatné ústavní principy, přestože jsou často založené na principech stanovených v právu EU. Vše vychází z předpokladu zachování právní homogenity (dynamické), nicméně SD ESVO řeší i „čerstvé“ otázky a v některých případech jde vlastní cestou. Lze tedy konstatovat, že SD ESVO rozhoduje ve dvou ústavních rovinách.

5. Oblasti spolupráce ESVO a EU

Hlavním cílem dvou pilířové struktury EHP je zajistit jednotnou aplikaci pravidel v rámci jednotného vnitřního trhu. Na straně zemí ESVO se však vyčleňují a opakují podobné oblasti, v kterých SD ESVO vydává svá rozhodnutí. Ve své obecnosti se jedná o volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu a dále o oblast ochrany hospodářské soutěže. Tyto obecné oblasti však mají i své podkapitoly reflektující specifika států ESVO. Judikatura SD ESVO se vztahuje ke všem těmto oblastem, nicméně nejčastější oblastí, do které je zasahováno, je volný pohyb zboží. Tato oblast bude následně jako příkladná teoreticky rozebrána a poté posouzena z pohledu judikatury SD ESVO, který se jí ve svých rozhodnutích hojně věnuje. V rozsudcích týkajících se volného pohybu zboží, byly také judikovány pokročilé principy práva EHP.

5.1. Volný pohyb zboží – právní úprava

Oblast volného pohybu zboží je v Dohodě o EHP upravena v části druhé, která má pět kapitol. V první řadě jsou zde stanoveny základní zásady týkající se zejména pravidel původu, popisu a číselného označování zboží, strany se zavazují k prohlubování spolupráce v celní oblasti. Také je uvedeno, že dovozní a vývozní cla a všechny poplatky s rovnocenným účinkem jsou mezi smluvními stranami zakázány. Všechna množstevní omezení nebo obdobná opatření jsou také zakázána, ale nevylučují se zákazy nebo omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu, která jsou odůvodněná veřejnou mravností, veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností, ochranou zdraví a života lidí a zvířat, ochranou rostlin, ochranou národního kulturního pokladu, který má uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotou, nebo ochranou průmyslového a obchodního vlastnictví.¹²⁶

Tyto zákazy nebo omezení ale nesmí sloužit jako prostředky svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi smluvními stranami.

Dále se členské státy zavazují k tomu, že přímo ani nepřímo nepodrobí výrobky jiných smluvních stran jakémukoliv vyššímu vnitrostátnímu zdanění než je to, kterému jsou podrobeny domácí výrobky.¹²⁷

Současně musí být státní monopoly obchodní povahy upraveny tak, aby byla vyloučena jakákoli diskriminace mezi příslušníky státu EU a států ESVO, co se týká nákupu a odbytu zboží.¹²⁸

Konkrétní další kapitoly obsahují pravidla týkající se specifických oblastí, jako jsou zemědělské produkty a produkty rybolovu, měna a zahraniční obchod, což jsou výjimky

---

¹²⁶ Čl. 9-13 Dohody o EHP.

¹²⁷ Čl. 14 Dohody o EHP.

¹²⁸ Čl. 16 Dohody o EHP.

z vnitřního trhu se speciální úpravou.¹²⁹ Dále je zde upravena spolupráce v celní oblasti a usnadňování obchodu, výrobky z uhlí a oceli a další pravidla týkající se volného pohybu zboží.

5.2. Volný pohyb zboží v judikatuře SD ESVO

Kdyby se měla vybrat nejzákladnější oblast svobod volného pohybu, bude to volný pohyb zboží, od kterého veškerý vývoj začal. Tato skupina obsahuje podмноžinu oblastí, v kterých SD ESVO nejčastěji rozhodoval. Jedná se zejména o protiprávní jednání v oblastech státních alkoholových monopolů nebo diskriminující daňové politiky. Analyzuji příklad oblasti alkoholových monopolů.

V oblasti alkoholových monopolů existuje jeden pohled, že formálně na společném vnitřním trhu platí zákaz státem podporovaných monopolů, jak jsem uvedl v předešlé kapitole. Co když se ale jedná o národní specifika, která mají být odůvodněna ochranou zdraví a určitou tradicí? Faktem je, že pravidla vnitřního trhu se rozšířila i na severské poměry (zejména Norsko) ve vztahu k alkoholu, což někteří odborníci vidí jako příklad toho, jak „*vnitřní trh a europeizace zvítězila nad zdravotními aspekty a lokální tradicí*“.¹³⁰

SDEU a SD ESVO hráli klíčovou roli v procesu proti severským státním monopolům v oblasti alkoholu, kde působily skrze své case law. Prvním rozsudkem ve věci byl rozsudek *Restamark*, kdy bylo judikováno SD ESVO, že alkoholové monopoly v importu i exportu jsou neslučitelné s Dohodou o EHP. V návaznosti na toto rozhodnutí zrušily státy Norsko, Švédsko a Finsko své alkoholové monopoly.

Současně na straně SD EU se v roce 1995 vyjádřil generální advokát ve věci *Franzen*¹³¹ tím způsobem, že byl maloobchodní monopol ve Švédsku označen za neslučitelný s právem EU. Argumentace byla taková, že ochrany lidských životů a zdraví může být dosaženo i jinými prostředky, které neomezují volný pohyb zboží v rozsahu praktikovaném maloobchodními monopoly.¹³²

---

¹²⁹ BAUDENBACHER, Carl. *The EFTA Court 18 Years On – Accomplishments and Challenges*. EFTA Court Spring Conference. [PPT] 2012 [cit. 1. března 2016] Dostupné na <http://www.eftacourt.int/fileadmin/user_upload/Files/News/2012/14_06_12_Carl_Baudenbacher_pp_web.pdf>.

¹³⁰ UGAND, Trygve. *Europeanisation of the Nordic Alcohol Monopoly Systems. Collisions Between Ideologies and Political Cultures*. *Nordisk Alkohol & Narkotikatidskrift*, 1997, č. 14, str. 16. [PDF] 1997 [cit. 1. března 2016] Dostupné na <<http://www.nordicwelfare.fi/PageFiles/15411/Europeanisation%20of%20the%20Nordic%20Alcohol%20Monopoly%20Systems.%20Collisions%20Between%20Ideologies%20and%20Political%20Cultures.pdf>>.

¹³¹ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 23. října 1997, *Allmanna Åklagaren v Harry Franzen*, C-189/95.

¹³² UGAND, Trygve. *Europeanisation of the Nordic Alcohol Monopoly Systems. Collisions Between Ideologies and Political Cultures*. *Nordisk Alkohol & Narkotikatidskrift*, 1997, č. 14, str. 12.

V roce 1997 vystoupil SD ESVO s rozsudkem *Wilhelmsen*¹³³, který se zaměřoval na oprávněnost výlučného práva norského maloobchodního monopolu prodávat silné pivo. SD ESVO judikoval, že takový režim je slučitelný s Dohodou o EHP a může být zachován. Podle čl. 13 Dohody o EHP, který je hmotně identický s bývalým článkem 36 Smlouvy o ES, omezení volného pohybu zboží mohou být ospravedlněna v případě, že jsou nezbytné a proporcionální ve vztahu k ochraně zdraví a života lidí. V tomto případě SD ESVO uznal, že je článek 13 aplikovatelný, což bylo v několika ohledech průlomové. Dopady na zdraví byly silně zdůrazňovány a monopol nebyl shledán jako neadekvátní k ochraně zdraví.

Následně, vlastní rozsudek SD EU ve věci *Franzen*, který byl nakonec rozhodován 15 soudci, se neslučoval se stanoviskem generálního advokáta a bylo rozhodnuto, že maloobchodní monopol může být zachován.

V návaznosti je potřeba rozebrat rozhodnutí ve věci *Gundersen*¹³⁴, kde se SD ESVO vypořádával s výlučným právem státem vlastněného monopolu a jestli je takový obchod s vínem kompatibilní s Dohodou o EHP. Stěžejní otázkou bylo, zda-li je importované víno ze zemí ES nebo zemí ESVO diskriminováno ve vztahu k středně silným pivům, která byla hlavně produkována v Norsku. Soud rozhodl v rozporu s názory Kontrolního úřadu ESVO i Komise a řekl, že v Norsku musí být vína k zakoupení stále v maloobchodních monopolních prodejnách. Na těchto třech případech je možné pozorovat vzájemnou spolupráci v rámci soudního dialogu. Case law v této oblasti bylo sjednoceno pro celý EHP a doplnilo se. Ve výsledku byly tedy státní monopoly částečně zachovány do té míry, pokud je to nezbytné podle zdravotní a sociální politiky. V těchto případech sice soud přiznal diskriminační jednání, ale v souladu s nezbytnou ochranou zdraví tyto monopoly nezrušil.

SD ESVO se k alkoholovým monopolům vyjadřoval ještě v rozhodnutí *Alcopops*¹³⁵. Případ rozhodl v neprospěch omezení alkoholových limonád (produkovaných v zahraničí), které nemohly být prodávány mimo obchody s monopolem na prodej alkoholu, když pivo o stejné síle mohlo být prodáváno v potravinách. Tím bylo zpřesněno rozhodnutí ve věci *Gundersen*. Norsko totiž nezpřesnilo svou alkoholovou politiku v důsledku tohoto rozhodnutí.¹³⁶

---

¹³³ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 27. června 1997, *Tore Wilhelmsen AS v Oslo Kommune*, E-6/96.

¹³⁴ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 3. prosince 1997, *Fridtjof Frank Gundersen v Oslo Kommune*, E-1/97.

¹³⁵ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 15. března 2002, *Alcopops*, E-9/00.

¹³⁶ BAUMBERG, Ben. ANDERSON, Peter. Health, alcohol and EU law: understanding the impact of European single market law on alcohol policies. *European Journal of Public Health*, 2008, č. 18/4, s. 392-398.

Dále se alkoholovým monopolům věnoval opět SD EU například v rozhodnutích *Rosengren*¹³⁷ nebo *Ahokainen*¹³⁸.

5.3. Shrnutí vzájemného vztahu soudů v dílčí oblasti

V kapitole byl na příkladu volného pohybu zboží a nejkontroverznější oblasti státních monopolů analyzován vztah SD EU a SD ESVO. Rozebrání této spolupráce má dvojitý význam. Jednak se jedná o materiální stránku vnitřního trhu, která nesmí být v práci opomenuta, nicméně na analýzu více oblastí zde není prostor. Větší důraz je v rámci práce kladen na vzájemné vztahy soudů v konstituování ústavních principů EHP, kdy se jednotlivá rozhodnutí soudů podepsala na charakteru práva EHP a zejména vztahu práva EU a práva EHP. Jedná se tedy o jakýsi „přesah“ judikátů do obecných principů práva a zde je možné pozorovat vliv SD EU na SD ESVO v klíčových principech.

Druhým významem, který není méně důležitý, bylo na alespoň jedné oblasti ukázat, jak se soudy mohou doplňovat právě v rámci zajištění homogenity práva EHP, jakože SD ESVO na tento princip klade největší důraz. To zde bylo předvedeno na konkrétních rozhodnutích a právech či zákazech fungujících na vnitřním trhu v rámci volného pohybu zboží.

---

¹³⁷ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 5. června 2007, *Rosengren*, C-170/04.

¹³⁸ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 28. září 2006, *Ahokainen*, C-434/04.

6. Vývoj ústavních principů práva EHP v judikatuře soudů

Vztah dvou právních režimů svého druhu lze zkoumat vícero způsoby. V první části jsem analyzoval teoretické oblasti působnosti jednotlivých režimů, které jsou založeny společnými ujednáními. Pravý obsah práv a povinností, jejich rozsah se však objevuje až s konkrétní aplikací norem a řešením vzniklých sporů, kde zastávají hlavní úlohu soudy povolané pro ochranu obou právních režimů. V následující části se zaměřuji na rozbor klíčových judikátů zejména SD ESVO, ale postoj k problematice je nutné doplnit i o názory SD EU a dalších zainteresovaných aktérů. Kapitola navazuje na předešlou část práce, nyní jsou ale vybírány judikáty s dopadem „ústavní principy“ práva EHP.

6.1. Odpovědnost státu v rámci EHP

Jak bylo uvedeno výše, normy práva EHP, které jsou stanoveny nejen v Dohodě o EHP, ale i v dalších připojených dokumentech, se k nadřazenosti práva EHP, či dokonce přímému účinku, vyjadřují dost nejednoznačně. Na jednu stranu Dohoda o EHP zdůrazňuje ustanovení dynamického a homogenního EHP založeného na společných pravidlech a rovných podmínkách soutěže. Současně je vyzdvihována role jednotlivce prostřednictvím výkonu jeho práv chráněných dohodou a soudní ochranou. Na druhou stranu článek 7 Dohody o EHP, na rozdíl od článku 288 SFEU, nenabízí výklad, že by normy připojované k právu EHP, byly „přímo aplikovatelné“ ve státech ESVO. V EU to ale také bylo nejdříve judikováno soudním dvorem.¹³⁹

Stěžejním rozhodnutím v problematice odpovědnosti státu, ale i přímého účinku je judikát SD ESVO - *Sveinbjörnsdóttir*¹⁴⁰. Jeho podstatou bylo, že paní Sveinbjörnsdóttir, žalobce v tomto případě před národním soudem, byla propuštěna ze své pozice zaměstnance ve strojařské dílně. Výpověď přišla se šestiměsíční výpovědní lhůtou, kdy ale nemohla pracovat. Nicméně, po třech měsících skončila společnost v insolvenci. Následně paní Sveinbjörnsdóttir žádala náhradu škody jak po strojařské společnosti, tak po „Islandském mzdovém záručním fondu“¹⁴¹. Obě pohledávky však byly zamítnuty a ona podala žalobu na náhradu škody proti vládě Islandu a argumentovala, že je vláda zodpovědná za škody, protože do národní legislativy dostatečně neimplementovala směrnici.¹⁴² Jednalo se o směrnici Rady 80/987/EEC. Okresní soud v Reykjavíku tedy vznesl dvě otázky na SD ESVO. K tématu

---

¹³⁹ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 19. listopadu 1991, *Andrea Francovich and Danila Bonifaci and others v Itálie*, C-6/90 a C-9/90, Rozsudek SD EU ze dne 5. března 1996, *Brasserie du Pecheur a Factortame III*, C-46/93 a C-48/93.

¹⁴⁰ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 10. prosince 1998, *Erla María Sveinbjörnsdóttir*, E-9/97.

¹⁴¹ Anglicky: Icelandic Wage Guarantee Fund.

¹⁴² Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 10. prosince 1998, *Erla María Sveinbjörnsdóttir*, E-9/97, čl. 2-6.

relevantní otázkou bylo, zda-li: „je stát odpovědný přímo ve vztahu k zaměstnanci jako jednotlivci za nepřizpůsobení národní legislativy, když se stal součástí Dohody o EHP“.¹⁴³

Jak bylo uvedeno výše, SD ESVO judikoval, že právní systém EHP je systém *sui generis*, založený ale mezinárodní smlouvou. Soud zde rozhodoval o odpovědnosti státu a stanovil, že „Dohoda o EHP nezahrnuje přesun legislativních pravomocí“, ale že „na princip státní odpovědnosti musí být nahlíženo jako na součást Dohody o EHP jako takové“¹⁴⁴. Jako podmínky odpovědnosti státu za škodu způsobenou jednotlivci SD ESVO zopakoval ty, které byly formulovány SD EU v případě *Brasserie*¹⁴⁵ (bez zmínění judikátu).¹⁴⁶ Těmito podmínkami se rozumí 1) účelem porušené právní normy je porušení práva jednotlivců, 2) porušení práva je dostatečně závažné, 3) existuje příčinná souvislost mezi porušením právní normy členským státem a újmou vzniklou jednotlivci.¹⁴⁷

Okresní soud v Reykjavíku akceptoval výše uvedený princip odpovědnosti státu. Soud shledal, že podmínky pro odpovědnost byly naplněny a udělil žalobci kompenzaci. Odborná akademie se shoduje na tom, že výše rozebraný rozsudek je skutečně zásadní, nicméně k opravdovému zajištění homogenity dvou pilířového systému by bylo dosaženo pouze v případě, že by SD ESVO uznal přímý účinek a nadřazenost práva EHP nad národním právem, „i když třeba v modifikované formě“.¹⁴⁸

Postoj SD EU k odpovědnosti státu a částečně k přímému účinku Dohody o EHP je možné rozklíčovat z rozsudku *Walter Rechberger and others v Austria*¹⁴⁹. Zemský soud v Linci se zeptal SD EU, zda-li je princip odpovědnosti státu aplikovatelný v Rakousku po 1. lednu 1994, kdy se Rakousko stalo členem EHP/ESVO. Rakousko neimplementovalo směrnici ve stanoveném čase a jednotlivcům vznikla škoda. K 1. lednu 1995 Rakousko

---

¹⁴³BAUDENBACHER, Carl. If Not EEA State Liability, Then What? Reflections Ten Years after the EFTA Court's Sveinbjörnsdóttir Ruling. *Chicago Journal of International Law*, Summer, 2009, str. 340.

¹⁴⁴ Zpráva SD ESVO 95 z roku 1998 k Rozsudku SD ESVO ze dne 10. prosince 1998, *Erla María Sveinbjörnsdóttir*, E-9/97, bod 63. In. BAUDENBACHER, Carl. If Not EEA State Liability, Then What? Reflections Ten Years after the EFTA Court's Sveinbjörnsdóttir Ruling. *Chicago Journal of International Law*, Summer, 2009, str. 344.

¹⁴⁵ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 5. března 1996, *Brasserie du Pecheur a Factortame III*, C-46/93 a C-48/93.

¹⁴⁶ BAUDENBACHER, Carl. If Not EEA State Liability, Then What? Reflections Ten Years after the EFTA Court's Sveinbjörnsdóttir Ruling. *Chicago Journal of International Law*, Summer, 2009, str. 344.

¹⁴⁷ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 5. března 1996, *Brasserie du Pecheur a Factortame III*, C-46/93 a C-48/93.

¹⁴⁸ JOHANSSON, Martin a kol. The Protection of the Rights of Individuals under the ERA Agreement. *European Law Review*, 1999, č. 23, s. 373-385. In. BAUDENBACHER, Carl. If Not EEA State Liability, Then What? Reflections Ten Years after the EFTA Court's Sveinbjörnsdóttir Ruling. *Chicago Journal of International Law*, Summer, 2009, str. 345.

¹⁴⁹ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 15. června 1999, *Walter Rechberger And Others v Republic Of Austria*, C-140/97.

vstoupilo do EU a do té doby mělo uzavřeno s dalšími zeměmi dohodu upravující přechod.¹⁵⁰ Výsledek byl takový, že jurisdikce SD ESVO v tomto případě byla vyloučena a rozhodoval SD EU. Ten stanovil, že podle článku 7 Dohody o EHP ve spojení s částí 11 protokolu 1 Dohody o EHP, směrnice měla být implementována do data vstupu do EHP, tedy do 1. ledna 1994. Současně se SD EU prohlásil za nekompetentní ve věci rozhodnutí otázky rakouské aplikace Dohody o EHP v době přistupování k EU.¹⁵¹

Nicméně, soud se vyjádřil i k přímému účinku práva EHP. Poznamenal, že: „z pohledu cíle jednotné implementace a aplikace, který udává Dohoda o EHP, by mělo být zdůrazněno, že principy, kterými se řídí odpovědnost státu ESVO za porušení směrnice obsažené v Dohodě o EHP, bylo předmětem rozhodnutí SD ESVO v případě *Sveinbjornsdottir*.“¹⁵² Tím soudní dvůr potvrdil, že si je vědom „ochranné mezery“ vytvořené vládami států ESVO a ukázalo se, že SD EU podpořil rozsudek SD ESVO.

Z výše uvedeného lze pozorovat ovlivnění SD EU rozhodnutím SD ESVO, které bylo pro aplikaci a vývoj práva EHP akceptováno, či dokonce podpořeno.

Dalším stěžejním rozsudkem, který se v důsledku musel věnovat odpovědnosti státu za škodu, byl rozsudek z roku 2001 - *Karlsson*¹⁵³. Zde opět soukromý aktér žaloval vládu Islandu za náhradu škody. Skutkovou podstatou případu bylo, že Island nezakázal monopol státu na dovoz alkoholu do 1. ledna 1994, tedy do dne, kdy Dohoda o EHP vstoupila v platnost. Firmě Karlsson bylo tímto znemožněno dovážet a distribuovat alkoholické nápoje na Island. SD ESVO v rozsudku judikoval, že Island porušil článek 16 Dohody o EHP, což je ustanovení, jemuž je v právu EU ekvivalentem článek 37 SFEU.¹⁵⁴

V rozsudku bylo uvedeno přímo ve výroku, že národní soudy musí při aplikování národního práva zvážit každý relevantní element práva EHP, ať už je implementovaný, či není.¹⁵⁵

Tento rozsudek je významný také v tom ohledu, že SD ESVO nepodleh tlakům ze strany Norska, které požadovalo změnu rozhodovací linie po rozsudku *Sveinbjornsdottir*. Norsko s odkazem na judikát *Brasserie* poukazovalo na to, že v právu EU byl princip státní

---

¹⁵⁰ Dohoda o přechodných ustanoveních na časové období po přijetí některých států ESVO do EU (1994 – 1995). In. Zpráva SD ESVO 161 z 28. září 1994.

¹⁵¹ BAUDENBACHER, Carl. If Not EEA State Liability, Then What? Reflections Ten Years after the EFTA Court's Sveinbjornsdottir Ruling. *Chicago Journal of International Law*, Summer, 2009, str. 346.

¹⁵² Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 15. června 1999, *Walter Rechberger And Others v Republic Of Austria*, C-140/97, 39.

¹⁵³ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 30. května 2002, *Karlsson v Iceland*, E-4/01.

¹⁵⁴ Čl. 37 SFEU – Úprava státních monopolů a zákaz diskriminace.

¹⁵⁵ BAUDENBACHER, Carl. The Implementation of Decisions of the ECJ and of the EFTA Court in Member States Domestic Legal Orders. *Texas International Legal Journal*, 2005, č. 40:383, str. 387.

odpovědnosti neoddělitelný od principu přímého účinku; oba tvoří supranacionální charakter tehdejšího Evropského společenství.

V rozsudku *Karlsson* ale vzal SD ESVO na vědomí odkaz rozsudku *Rechberger*¹⁵⁶ a potvrdil rozhodovací linii stanovenou v rozsudku *Sveinbjörnsdottir*. Znovu zopakoval, že právo EHP postrádá přímý účinek ve smyslu práva EU, což ale nevylučuje existenci povinnosti státu kompenzovat ztrátu nebo škodu způsobenou jednotlivcům nebo ekonomicky aktivním aktérům na vnitřním trhu způsobenou porušením povinností podle Dohody o EHP.¹⁵⁷

Ve stejné době, kdy byl vynesena rozsudek *Sveinbjörnsdottir*, byla na straně SD EU projednávána stejná právní otázka. Jedná se o judikát *Andersson*¹⁵⁸. V roce 1994, když bylo Švédsko ještě součástí ESVO a Dohody o EHP, neimplementovalo nařízení o insolvenční. Dva pracovníci utrpěli škodu a žalovali švédskou vládu. Znovu SD EU shledal, že není kompetentní posuzovat otázku interpretace spojenou s žádostí členského státu Dohody o EHP v průběhu přechodného období, kdy stát vstupuje do ES. Tudíž neposoudil, zda by mělo Švédsko odpovídat za nahrazení škody způsobené jednotlivci a ekonomickými aktéry z důvodu neimplementace nařízení. V tomto případě, na rozdíl od rozsudku *Rechberger*, ale soud necitoval rozhodnutí SD ESVO ve věci *Sveinbjörnsdottir*. Bylo tomu tak zřejmě z důvodu lehcí jiného složení soudu.¹⁵⁹

6.2. Přímý účinek v rámci EHP

Jedno z prvních rozhodnutí vůbec, kde se ale SD ESVO věnoval i přímému účinku, byl rozsudek *Restamark*¹⁶⁰. Některé odborné statě se vyjadřují v tom smyslu, že tímto judikátem soud vytvořil „kvazi-přímý účinek“¹⁶¹, lepší je ale rozebrat, co přesně soud řekl a zda li v tom můžeme vidět určitý „stupeň“ přímého účinku.

Prvně ještě uvedu, jaký postoj v obecné rovině zastávala Komise. Ta přímo uvedla a navrhla SD ESVO, aby uznal přímý účinek čl. 16 Dohody o EHP¹⁶². Komise v případě předložila, že: „*smluvní strany zdůraznily důležitost role, kterou hrají jednotlivci v EHP v souvislosti s výkonem jejich práv, která jsou potvrzena Dohodou a podpořena soudní*

¹⁵⁶ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 15. června 1999, *Walter Rechberger And Others v Republic Of Austria*, C-140/97: Odpovědnost státu založena na principu garance místo principu zodpovědnosti (jedince) za porušení.

¹⁵⁷ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 30. května 2002, *Karlsson v Iceland*, E-4/01, 25-34.

¹⁵⁸ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 15. června 1999, *Andersson v Švédsko*, C-321/97, I-3551.

¹⁵⁹ BAUDENBACHER, Carl. The Implementation of Decisions of the ECJ and of the EFTA Court in Member States Domestic Legal Orders. *Texas International Legal Journal*, 2005, č. 40:383, str. 388.

¹⁶⁰ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 16. prosince 1994, *Ravintoloitsijain Liiton Kustannus Oy Restamark*, E-1/94.

¹⁶¹ BAUDENBACHER, Carl. The Implementation of Decisions of the ECJ and of the EFTA Court in Member States Domestic Legal Orders. *Texas International Legal Journal*, 2005, č. 40:383, str. 386.

¹⁶² Základní zásady volného pohybu zboží.

ochranou těchto práv (osmý bod Preambule Dohody). Toto naznačuje, že ustanovení Dohody o EHP, přes rozdíl se Smlouvou o ES, jsou schopné vytvářet přímý účinek a tím se jich mohou dovolávat jednotlivci před národními soudy právních řádů států ESVO.¹⁶³

Přední odborníci k věci uvádějí, že SD ESVO se v rozhodnutí *Restamark* vyhnul přímé odpovědi na otázku, jestli ustanovení Dohody o EHP jsou schopné mít přímý účinek.¹⁶⁴ SD ESVO konstatoval, že neodmyslitelnou součástí Protokolu 35 je, že jednotlivci a ekonomicky aktivní činitelé na trhu musí být obdařeni právem dovolávat se a požadovat na národní úrovni uplatňování jakýchkoli práv, která by mohla být odvozena od ustanovení Dohody o EHP, která 1) jsou již součástí národního právního řádu, 2) tato práva jsou bezpodmínečná a za 3) dostatečně precizní.

Na druhé straně SD EU se k přímému účinku práva EHP vyjádřil v rozsudku *Opel Austria*¹⁶⁵ tím způsobem, že článek 10 Dohody o EHP (zákaz cel) má přímý účinek pro účely jeho aplikace ve státech EU.¹⁶⁶

Za účelem kompletního porozumění je potřeba dodat, že jako v případě *Restamark* případě použil SD ESVO stejný přístup, jako v rozsudku *Einarsson*¹⁶⁷, kde se vypořádával s otázkou nadřazenosti práva EHP. V rozsudku soud shledal, že na základě Protokolu 35, jsou implementovaná pravidla EHP dostatečně precizní a bezpodmínečná, aby se jich bylo možné dovolávat před národními soudy a aby měly přednost před pravidly národního práva, které je s nimi v konfliktu.¹⁶⁸ Tímto byla judikována tzv. kvazi-přednost práva EHP v pilíři ESVO.¹⁶⁹

6.3. Shrnutí

Fungování práva EHP spočívá na dvou-pilířové struktuře. Také ve strukturách těchto pilířů bylo potřeba ujasnit si principy, z kterých se při posuzování konkrétních případů bude vycházet. Jedná se o odpovědnost státu, přímý účinek a přednost práva EHP. V obou pilířích je právo v podstatě materiálně identické a řízení u SD ESVO jsou podobná jako u SD EU.

---

¹⁶³ Zpráva soudu ESVO 15, bod 96, Zpráva pro slyšení k Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 16. prosince 1994, *Ravintoloitsijain Liiton Kustannus Oy Restamark*, E-1/94.

¹⁶⁴ BAUDENBACHER, Carl. If Not EEA State Liability, Then What? Reflections Ten Years after the EFTA Court's Sveinbjörnsdóttir Ruling. *Chicago Journal of International Law*, Summer, 2009, str. 348.

¹⁶⁵ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 22. ledna 1997, *Opel Austria*, T-115/94.

¹⁶⁶ BAUDENBACHER, Carl. The Judicial Dimension of the European Neighbourhood Policy. *EU Diplomacy Paper*. Brugge: Department of EU International Relations and Diplomacy Studies. 08/2013, str. 10.

¹⁶⁷ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 22. února 2002, *Hbrdur Einarsson v Island*, Case E-1 /01.

¹⁶⁸ BAUDENBACHER, Carl. If Not EEA State Liability, Then What? Reflections Ten Years after the EFTA Court's Sveinbjörnsdóttir Ruling. *Chicago Journal of International Law*, Summer, 2009, str. 348.

¹⁶⁹ BAUDENBACHER, Carl. The Contribution of the EFTA Court to the Establishment of a Homogenous and Dynamic European Economic Area. *EFTA Seminar Brussels*. [PPT] 2008 [cit. 20. února 2015] Dostupné na <<http://www.efta.int/media/documents/eea/seminars/eea-s08/Baudenbacher.pdf>>.

Jednotlivci a ekonomičtí aktéři jsou ve středu zájmu práva EHP. Co se týká pilíře EU, k tomu se vyjádřil SD EU v rozhodnutí *Opel Austria* s tím, že přímý účinek existuje pro aplikaci ve státech EU. Na straně států ESVO je záležitost přímého účinku stále „velké sousto“. Zejména státy Skandinávie byly vždy příznivci spíše striktního dualismu, a pokud by SD ESVO judikoval také přímý účinek pro pilíř zemí ESVO, rozhodně by nepanovalo všeobecné nadšení. Na druhou stranu Švédsko i Finsko už toto „sousto zkously“. SD ESVO tedy zvolil střední přístup k věci. V jednom z jeho prvních rozhodnutí *Restamark* SD ESVO řekl, že pravidla EHP, která byla implementována do právních řádů EHP, jsou schopna vytvářet přímý účinek.

V rozsudku *Einarsson* bylo určeno, že implementovaná pravidla EHP jsou schopna mít nadřazenost. Třetím a zřejmě nejdůležitějším principem je plná odpovědnost státu EHP, která byla judikována v rozsudku *Sveinbjörnsdottir*.

7. Interakce Soudního dvora EU a Soudního dvora ESVO

Existující vztah SD ESVO a SD EU, jako výsledek vztahu dvou ekonomických integračních uskupení, se stal vztahem institucionalizovaným, a to na základě primárního práva – Dohody o EHP a dalších. Z toho přirozeně vyplývá způsobilost a náklonnost k tomu, aby došlo ke strukturální, přirozené a originální vzájemné provázanosti mezi těmito dvěma subjekty „zrcadlové jurisdikce“ a „zrcadlové legislativy“.¹⁷⁰

V této kapitole se zaměřím na další sérii rozhodnutí, v kterých se soudy vzájemně nejvíce ovlivňovaly, resp. se pokusím definovat pravidla, v jakých případech se soudy nejvíce ovlivňují a v kterých nejméně.

7.1. Vliv Soudního dvora EU na Soudní dvůr ESVO

Jak již bylo uvedeno výše, SD ESVO má podle článku 6 Dohody o EHP povinnost následovat starší relevantní judikaturu SD EU. Současně podle článku 3 odst. 2 Dohody SCA SD ESVO musí brát v úvahu novou relevantní judikaturu SD EU. Primárním formálním předpokladem tedy je, že SD ESVO následuje case law SD EU. Je tomu tak určitě v oblastech základních svobod, například ve znacích, co zakládají diskriminaci nebo omezení, nebo jaké jsou možné důvody jejich ospravedlnění. Je tomu tak v právu hospodářské soutěže nebo co se týká státní pomoci.¹⁷¹ Nicméně, právo není exaktní věda a i když má SD EU často přednost, mohou nastat podmínky, kdy dojde SD ESVO k závěru, že musí jít svojí vlastní cestou. SD EU pak reaguje na taková rozhodnutí a jsou případy, kdy se jimi nechává inspirovat. Následně tedy uvedu možnosti, kdy SD ESVO de facto nerespektuje case law SD EU.

Prvním příkladem může být, když relevantní judikatura SD EU je 20 let stará a současně existují nové okolnosti nebo nové vědecké důkazy. SD ESVO pak může dojít k závěru, že takovéto rozhodnutí již nelze následovat. Takovým případem je rozsudek *ESA v. Norsko*¹⁷². Zde byl prodej kukuřičných lupínků Kellog, vylepšených vitamíny a železem, zakázán v Norsku. Norská vláda argumentovala tím, že ve společnosti není potřeba po takovéto speciální výživě. Bylo odkazováno na rozsudek SD EU *Sandoz*¹⁷³ z roku 1983. SD ESVO ale neakceptoval tento argument výživové (ne)potřeby a prohlásil, že Norsko porušilo pravidla EHP o volném pohybu zboží. O rok později se rozhodoval podobný případ u SD EU –

¹⁷⁰ GALLO, Danielle. From Autonomy to Full Deference in the Relationship between the EFTA Court and the ECJ: The Case of the International Exhaustion of the Rights Conferred by a Trademark. *EUI Working Paper*, RSCAS 2010/78, Robert Schuman Center for Advanced Studies, str. 1-2.

¹⁷¹ BAUDENBACHER, Carl. The Judicial Dimension of the European Neighbourhood Policy. *EU Diplomacy Paper*. Brugge: Department of EU International Relations and Diplomacy Studies. 08/2013, str. 10.

¹⁷² Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 5. dubna 2001, *EFTA Surveillance Authority v The Kingdom of Norway*, E-3/00.

¹⁷³ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 14. července 1983, *Officier Van Justitie v Sandoz BV.*, C-174/82.

*Komise v. Dánsko*¹⁷⁴ a bylo uvedeno, že rozsudek SD ESVO „musí být viděn jako prvek vývoje práva a (...), že metody k určení zdravotních rizik se za 20 let od rozsudku Sandoz podstatně změnily.“ SD EU tedy následně změnil svou judikaturu a rozsudek založil na judikatuře SD ESVO.

Druhým případem, kdy SD ESVO nemusí jen následovat case law SD EU je možnost, že SD EU nechá některé právní otázky otevřené. Lze uvést několik rozsudků, které se týkaly přebalování farmaceutických výrobků.¹⁷⁵ V těchto spojených případech soudní dvůr identifikoval pět podmínek, které, pokud byly splněny dovozcem, brání vlastníkovvi obchodní značky v podání námítky proti uvádění přebalených farmaceutických výrobků na trh. Co ale nebylo řečeno, bylo, jestli dovozce a ten, kdo výrobky přebaluje, může přidat vlastní designové prvky na nové krabičky. V rozsudku *Paranova v Merck*¹⁷⁶ na tuto otázku odpověděl SD ESVO. Musí být prokázáno, že je nezbytné přebalit výrobek, aby nebyl narušen efektivní přístup na trh. Na tento rozsudek reagovaly a vzaly ho na vědomí nejvyšší soudy Německa, Rakouska a Dánska a přijal ho také SD EU.¹⁷⁷

Třetí případ může nastat, pokud existuje relevantní judikatura Evropského soudu pro lidská práva. Potom soud aplikuje právo přímo ze Štrasburku, nikoliv skrz SD EU. Stalo se tak v případě *Posten Norge v ESA*¹⁷⁸.

Konečně, čtvrtým případem může být záležitost zvaná „kreativní homogenita“. Úsudek, že ve světle stanovených pravidel homogenity, by byl SD ESVO „osvobozen“ od vytváření vlastních interpretací, kde je dostupná „relevantní“ judikatura SD EU, by byl předčasný. Podle některých odborníků bylo vždy jasné, že povinnost následovat nebo brát v úvahu case law SD EU se vztahuje primárně k výsledku případu a už menším způsobem na odůvodnění.¹⁷⁹ Nelze ale vycházet z předpokladu, že se jedná o mezi soudní konflikt, pokud pouze SD ESVO zvolil jiný způsob odůvodnění než SD EU.

Existuje tedy určitá další skupina případů, kdy SD ESVO nebral rozhodovací linii SD EU jako poslední slovo. Jednalo se např. o případ *Keck*. Zde šel SD ESVO svojí vlastní cestou ve vztahu k posouzení základních otázek ekonomických vztahů a práva ve vztahu práva

¹⁷⁴ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 23. září 2003, *Commission v Denmark*, C-192/01.

¹⁷⁵ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 11. července 1996, spojené případy, *Bristol-Myers Squibb and Others v Paranova*, C-427/93, C-429/93 a C-436/93.

¹⁷⁶ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 17. prosince 2002, *Paranova v Merck*, E-3/02.

¹⁷⁷ BAUDENBACHER, Carl. The Judicial Dimension of the European Neighbourhood Policy. *EU Diplomacy Paper*. Brugge: Department of EU International Relations and Diplomacy Studies. 08/2013, str. 10.

¹⁷⁸ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 18. dubna 2012, *Posten Norge v ESA*, C-15/10, 2012 Zpráva Soudu ESVO, 246, paragraf 100.

¹⁷⁹ BAUDENBACHER, Carl. The goal of homogeneous interpretation of the law in the European Economic Area Two courts and two separate legal orders, but law that is essentially identical in substance. *The European Legal Forum*, 2008, IPR, 1-2008, č. 881, str. 23.

hospodářské soutěže EHP a kolektivního vyjednávání. V případě *E-8/00 LO*¹⁸⁰ SD ESVO stanovil, že kolektivní smlouvy jsou do určité míry vyňaty z kartelových omezení, ale tato imunita není nekonečná. SD EU několik let před tím v sérii rozhodnutí nestanovil limity takové imunity. Ve dvou nedávných rozhodnutích, zaměřujících se na slučitelnost hraní a sázení státních monopolů s pravidly volného pohybu služeb a volného pohybu usazování, SD ESVO aplikoval test proporcionality, ale jiným způsobem, než učinil SD EU v předešlých případech.

Význam case law SD EU pro judikaturu SD ESVO není omezený pouze na odkazování na předchozí soudní rozhodnutí, které mohou být nalezeny ve všech poradních stanoviscích za celou historii soudních rozhodnutí až do dnes. To samo o sobě ukazuje především na obojí, jak konstantní přijímání odůvodňování SD EU, tak ústavních principů práva EU. Položíme-li ale judikaturu SD ESVO a SD EU na stejnou úroveň, SD ESVO přispívá v obou oblastech se stejnou účinností, co se týká soudního precedentu.

Neznamená to tedy, že by se SD ESVO omezil na pasivní přejímání case law SD EU. Soudci SD ESVO měli v průběhu let příslušný vliv na SD EU. V souvislosti s tím SD ESVO vytvořil silný soudní dialog se SD EU, který je v souladu s principem EHP, který stanoví, že interpretace a aplikace práva EHP a práva EU musí být prováděna „s plným respektem k nezávislosti soudů“.¹⁸¹ V některých dalších případech SD ESVO dokonce rozvinul odůvodnění SD EU, na což může být nahlíženo jako na oddělení se od předešlých kritérií a principů judikovaných SD EU.

7.2. Vliv Soudního dvora ESVO na Soudní dvůr EU

V četných případech, SD EU při interpretaci práva EU odkazuje na rozsudky SD ESVO v hlavních nebo dokonce vedoucích argumentech. Jedny z prvních takovýchto případů nastaly ve spojených rozsudcích *De Agostini and TV-Shop i Sverige*¹⁸², které se týkaly televizního vysílání.

Jak již bylo naznačeno výše, nejdůležitější případy vzájemného ovlivňování je možné pozorovat v případech rozpoznání zásady předběžné opatrnosti, ale také v oblasti potravin a souvisejících oblastech. Zde se jedná o důležitý rozsudek SD ESVO *Kellog*, který ovlivnil rozhodování SD EU. Konkrétně v případě *Komise v Dánsko*, kde byla podobná fakta. Na

---

¹⁸⁰ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 22. března 2002, *LO*, E-8/00, 2002, Zpráva Soudu ESVO, 114, para. 35.

¹⁸¹ GALLO, Danielle. From Autonomy to Full Deference in the Relationship between the EFTA Court and the ECJ: The Case of the International Exhaustion of the Rights Conferred by a Trademark. *EUI Working Paper*, RSCAS 2010/78, Robert Schuman Center for Advanced Studies, str. 1-2.

¹⁸² Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 9. července 2003, spojené případy, *De Agostini and TV-Shop i Sverige*, C-34/95, 35/95, 36/95.

případ Kellog bylo také odkazováno v rozsudku SD EU – *Komise v Nizozemsko*¹⁸³, který se znovu vypořádával s obohacováním potravin. Současně, na případ Kellog bylo odkazováno v rozsudku *Monsanto Agricoltura Italia*¹⁸⁴. Zde se jednalo o propuštění geneticky modifikované kukuřice.

Zde je možné uvést i některé případy rozebrané v šesté kapitole, které měly zásadní vliv na rozvoj principů EHP. Jedná se zejména o rozsudek *Rechberger*, který navazoval na rozhodnutí SD ESVO ve věci *Sveinbjornsdottir*.

Nejvýznamnější skupinou, kde SD ESVO má možnost ovlivnit case law SD EU, jsou nové právní otázky. Takových existuje nemalá skupina. Nedávnými případy, kdy SD ESVO rozhodoval jako první, byly např. rozsudek ve věci *Periscopus*¹⁸⁵, první případ v celé historii EHP, týkající se pravidel nabídkové ceny ve směrnici o převzetí. Nebo v případě *Philip Morris*¹⁸⁶, což byl celosvětově první případ o zákazu vystavování tabákových produktů v místě prodeje. Příklad *Inconsult*¹⁸⁷ byl první případ v EHP týkající se právní povahy internetových stránek.

Dále zde můžeme zařadit první případy v právu EHP týkající se právních důsledků finanční krize roku 2008 (*Sigmarsson*¹⁸⁸, *Irish Bank Resolution Corporation*¹⁸⁹, *Aresbank S.A.*¹⁹⁰, *ESA v Iceland (Icesave)*¹⁹¹, *Hardarson*¹⁹²)

SD EU samozřejmě nemá psanou povinnost brát v úvahu judikaturu SD ESVO. Nicméně, SD EU se již od začátku vyjádřil jasně v tom smyslu, že nepovažuje princip homogenity pouze za jednostranný koncept. Dokonce, generální advokát Jääskinen nedávno poznamenal, že pro naplnění principu homogenity může být pro SD EU nezbytné, aby svou judikaturu zakládal na case law SD ESVO.¹⁹³ Současně je potřeba dodat, že k tématu se vyjádřil v rámci konference k 10. výročí SD ESVO i ještě nedávný předseda SD EU Vassilios Skouris, který

---

¹⁸³ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 2. prosince 2004, *Commission v Netherlands*, C-41/02.

¹⁸⁴ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 9. září 2003, *Monsanto Agricoltura Italia*, C-236/01.

¹⁸⁵ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 10. prosince 2010, *Periscopus*, E-1/10.

¹⁸⁶ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 12. září 2011, *Philip Morris*, E-16/10.

¹⁸⁷ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 27. ledna 2010, *Inconsult*, E-4/09.

¹⁸⁸ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 14. prosince 2011, *Sigmarsson*, E-3/11.

¹⁸⁹ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 28. září 2012, *Irish Bank Resolution Corporation*, E-18/11.

¹⁹⁰ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 22. listopadu 2012, *Aresbank S.A.*, E-17/11.

¹⁹¹ Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 28. ledna 2013, *ESA v Iceland (Icesave)*, E-16/11.

¹⁹² Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 25. března 2013, *Hardarson*, E-10/12.

¹⁹³ Poradní názor ze dne 11. července 2013 v případech C-277/12, *Vitālijs Drozdovs v Baltikums AAS*, a C-22/12, *Katarína Haasová v Rastislav Petrík, Blanka Holingová*, paragraf 58. In: BAUDENBACHER, Carl. The Judicial Dimension of the European Neighbourhood Policy. *EU Diplomacy Paper*. Brugge: Department of EU International Relations and Diplomacy Studies. 08/2013, str. 14.

řekl, že: „*ignorování precedentů SD ESVO by bylo jednoduše neslučitelné se všezahrnujícím cílem Dohody o EHP, kterým je homogenita.*“¹⁹⁴

Celkem lze říci, že SD EU následoval judikaturu SD ESVO v mnoha případech, v čemž hrají často hlavní úlohu generální advokáti. Obecně soudy EU následovaly SD ESVO v mnoha případech, dohromady je to nějakých 80 rozsudků, kde unijní soudy a generální advokáti SD EU udělali cca 120 odkazů na case law SD ESVO, z nichž poslední pochází z roku 2013.¹⁹⁵

---

¹⁹⁴SKOURIS, Vassilios. *The CJEU and the EFTA Court under the EEA Agreement: A Paradigm for International Cooperation between Judicial Institutions*. In: BAUDENBACHER, Carl, ORLYGSSON, Thorgeir. *The EFTA Court: Ten Years on*. 1st ed. Oxford: Hart Publishing, 2005, s. 123-129.

¹⁹⁵ BAUDENBACHER, Carl. *The Judicial Dimension of the European Neighbourhood Policy*. *EU Diplomacy Paper*. Brugge: Department of EU International Relations and Diplomacy Studies. 08/2013, str. 15.

Závěr

Jedním z hlavních cílů diplomové práce bylo zmapovat a analyzovat prostředí, v němž soudní instituce v podobě Soudního dvora EU a Soudního dvora ESVO spolupracují. Oba soudy byly zařazeny do svých širších organizačních struktur Evropské unie a Evropského sdružení volného obchodu. Nicméně, největší pozornost byla v systematické práci věnována konceptu Evropského hospodářského prostoru, v rámci kterého jsou soudní instituce nuceny spolupracovat, aby byla zajištěna jednotná aplikace pravidel vnitřního trhu. Na základě rozboru postavení, právního základu, pravomocí soudů, ale také jejich zařazení do nadnárodních struktur, byly nastoleny příznivé předpoklady pro porovnání judikatury obou soudů v oblasti vnitřního trhu.

Prvním výsledkem práce, po srovnání soudních institucí, bylo zjištění, že oba soudy jsou založeny na zrcadlově podobných pravidlech a oba aplikují do určité míry stejné právo. Od právního systému EU, kde je hegemonem SD EU, lze oddělit právní systém EHP, kde do určité míry definuje pravidla SD ESVO. Tyto dva právní systémy jsou založené na podobných principech, nicméně odlišnosti existují a nemusí být pouze formálního charakteru. Co se týká soudů, jedná se nejen o odlišnosti vyplývající z jejich velikosti, jako je počet soudců, velikost administrativního aparátu, způsob rozhodování, nebo kabinetní systém v případě SD ESVO. Jde zejména o neexistenci institutu generálních advokátů v případě SD ESVO nebo o nezanedbatelné rozdíly v období řízení o předběžné otázce – u poradního stanoviska.

Nejdůležitějším výstupem diplomové práce je potvrzení, či vyvrácení výzkumné hypotézy, která zní následovně: *Rozhodování Soudního dvora ESVO je výrazně ovlivněno judikaturou Soudního dvora EU.*

Odpověď na hypotézu jsem hledal ve třech rovinách, ve kterých jsem analyzoval judikaturu soudů. V první řadě jsem navázal na teoretické zakotvení pravidel Dohody o EHP a zaměřil se na praktickou část, judikaturu v oblasti volného pohybu zboží – alkoholové monopoly. Na této dílčí oblasti byl demonstrován vztah a spolupráce soudů a návaznost jednotlivých rozsudků, kdy se soudy snaží pracovat s principem homogenity a chtějí dosáhnout co největší jednotnosti pravidel vnitřního trhu. SD ESVO rozhodl o neslučitelnosti velkých státních alkoholových monopolů, nicméně maloobchodní monopoly byly (ve spolupráci se SD EU) do určité míry povoleny. Lze uvést, že v oblasti velkých alkoholových monopolů SD ESVO nebyl ovlivněn judikaturou SD EU, ale v oblasti maloobchodních monopolů již spolupracoval se SD EU a byl jeho case law ovlivněn.

Druhou sférou, kde byl vzájemný vztah posuzován, byl vývoj a etablování ústavních principů práva EHP. Fungování EHP spočívá na dvou-pilířové struktuře. Také ve strukturách těchto pilířů bylo potřeba ujasnit si principy, ze kterých se při posuzování konkrétních případů bude vycházet. Jedná se o odpovědnost státu, přímý účinek a přednost práva EHP. V obou pilířích je právo v podstatě materiálně identické a řízení u SD ESVO jsou podobná jako u SD EU. Jednotlivci a ekonomičtí aktéři jsou ve středu zájmu práva EHP. Nicméně, na straně států ESVO dosud nenastaly takové podmínky, aby tyto principy mohly být judikovány v plné míře, což vyplývá už z té podstaty, že ESVO se v rámci EHP snaží o mezivládní přístup integrace.

SD ESVO tedy zvolil střední přístup k věci. V jednom z jeho prvních rozhodnutí *Restamark* SD ESVO řekl, že pravidla EHP, která byla implementována do právních řádů EHP, jsou schopna vytvářet přímý účinek. V rozsudku *Einarsson* bylo určeno, že implementovaná pravidla EHP jsou schopna mít nadřazenost. Třetím a zřejmě nejdůležitějším principem je plná odpovědnost státu EHP, která byla judikována v rozsudku *Sveinbjörnsdottir*.

Ve své podstatě se ale jedná o kvazi-principy, které zajisté nedosahují takové míry účinků, jak je známe z práva EU, existuje mnohem více podmínek, za kterých jsou aplikovatelné. Je možné konstatovat, že v těchto a podobných rozhodnutích měl SD EU velký vliv na vývoj charakteru práva EHP a to prostřednictvím vlivu na judikaturu SD ESVO.

Ve třetí rovině výzkumu byly analyzovány vzájemné interakce soudů za historii fungování SD ESVO a byla definována pravidla, za kterých jeden soud může vycházet z case law soudu druhého. Lze tedy nalézt případy (a není jich málo), kdy SD ESVO ovlivňuje SD EU. V četných případech SD EU při interpretaci práva EU odkazuje na rozsudky SD ESVO v hlavních, nebo dokonce vedoucích argumentech. Nejdůležitější případy je možné pozorovat u rozpoznání zásady předběžné opatrnosti nebo v oblasti potravin – rozsudek *Kellog*. SD EU nemá formální povinnost brát v úvahu judikaturu SD ESVO, nicméně v zájmu zachování principu homogenity nemohou být precedenty SD ESVO ignorovány.

Vliv SD EU na SD ESVO je značný, zejména co se týká vývoje ústavních principů. Současně, důkazem vlivu je neustálé odkazování na judikaturu SD EU v rozsudcích SD ESVO, které provází celou historii rozhodnutí až do dnes. Nicméně, co se týká účinnosti soudního precedentu, lze konstatovat, že oba soudy působí rovnocenně. Neznamená to tedy, že by se SD ESVO omezil na odkazování na SD EU, ale ve svých rozsudcích také rozvíjí judikaturu SD EU a v nových právních otázkách může stanovovat precedent.

Přestože je vliv judikatury SD EU na rozhodování SD ESVO značný, lze definovat několik typických případů, kdy SD ESVO rozhoduje jinak než jeho „velký bratr“. Za prvé se jedná o situaci, kdy je judikatura SD EU třeba i 20 let stará a současně existují nové okolnosti, či nové vědecké metody zkoumání. Pak SD ESVO v historii rozhodl jinak. Druhou situací může být, pokud SD EU ponechá některé právní otázky otevřené. K tomu došlo u farmaceutických výrobků. Třetí případ může nastat, pokud existuje relevantní judikatura Evropského soudu pro lidská práva. Tím pádem je aplikováno přímo právo ze Štrasburku. Čtvrtým případem může být tzv. „kreativní homogenita“, kdy se ve své podstatě SD ESVO odchýlí od judikatury SD EU a nebere ji jako „poslední slovo“. Je zvoleno jiné odůvodnění.

Lze shrnout, že stanovená hypotéza byla v diplomové práci potvrzena a současně byly negativně definovány podmínky, za kterých Soudní dvůr ESVO nerespektuje judikaturu Soudního dvora Evropské unie.

Bibliografie

Odborná literatura

[1.] TOMÁŠEK, Michal, TÝČ, Vladimír a kol. *Právo Evropské unie*. Praha: Leges, 2013. 494 s. ISBN 978-80-87576-53-3.

[2.] HAMULÁK, Ondrej, STEHLÍK, Václav. *Praktikum práva Evropské unie. Ústavní základy a soudnictví*. Praha: Leges, 2011. 176 s.

[3.] KARZEL, Daniel. *Evropský soudní dvůr: praktický průvodce*. 1.vyd. Praha: ASPI, 2006. 491 s. ISBN 80-7357-201-X.

[4.] LOUŽEK, Marek. *Vznik EFTA. Padesát let poté*. 1. vyd. Praha: CEP, č. 84/2010. 163 s. ISBN 978-80-86547-91-6.

[5.] EECKHOUT, Piet. *External relations of the European Union*. New York: Oxford University Press, 2005. 490 s. ISBN 978-01-99287-21-5.

[6.] BAUDENBACHER, Carl, ORLYGSSON, Thorgeir. *The EFTA Court: Ten Years on*. 1st ed. Oxford: Hart Publishing, 2005. 224 s. ISBN 978-1-84113-569-4.

[7.] MÜLLER-GRAFF, Peter-Christian. *The European Economic Area Enlarged*. 1. vyd. Berlin: BWV, 2006. 126 s. ISBN 3-8305-1194-9.

Odborné časopisy

[8.] BAUDENBACHER, Carl. The EFTA Court: An Actor in the European Judicial Dialogue. *Fordham International Law Journal*, 2004, roč. 28, č. 2, s. 353-391.

[9.] BAUDENBACHER, Carl. The Implementation of Decisions of the ECJ and of the EFTA Court in Member States Domestic Legal Orders. *Texas International Legal Journal*, 2005, č. 40:383, s. 383-416.

- [10.] BAUDENBACHER, Carl. Between Homogeneity and Independence: The Legal Position of the EFTA Court in the European Economic Area. *Columbia Journal of European Law*. Ročník 3, č. 2, 1996/97. In: *HeinOnline* [databáze právnických časopisů a dalších dokumentů]. William S. Hein & Co., Inc., USA.
- [11.] BAUDENBACHER, Carl. If Not EEA State Liability, Then What? Reflections Ten Years after the EFTA Court's Sveinbjörnsdóttir Ruling. *Chicago Journal of International Law*, Summer 2009, s. 333-358.
- [12.] BAUDENBACHER, Carl. The Judicial Dimension of the European Neighbourhood Policy. *EU Diplomacy Paper*. Brugge: Department of EU International Relations and Diplomacy Studies. 08/2013, 32 s.
- [13.] BAUDENBACHER, Carl. The goal of homogeneous interpretation of the law in the European Economic Area Two courts and two separate legal orders, but law that is essentially identical in substance. *The European Legal Forum*, 2008, IPR, 1-2008, č. 881, str. 22-31.
- [14.] FORMAN, John. The Eea Agreement Five Years On: Dynamic Homogeneity In Practice And Its Implementation By The Two Eea Courts. *Common Market Law Review*, 1999, č. 36, s. 751-781.
- [15.] BJÖRNSSON, Thorbjörn. Inside And Outside The Efta Court: Evaluating The Effectiveness Of The EFTA Court Through Its Structures. *Israel Law Review*, 2013, č. 46 (1), s. 61 – 93.
- [16.] GRAVER, Hans Petter. The Effects of EFTA Court Jurisprudence on the Legal Orders of the EFTA States. *ARENA working papers*, 2004, č. 18, 26 s.
- [17.] GRAVER, Hans Petter. Mission Impossible: Supranationality and National Legal Autonomy in the EEA Agreement. *European Foreign Affairs Review*, 2002, č. 7, s. 73-90.
- [18.] FREDRIKSEN, Halvard Haukeland. The EFTA Court 15 Years on. *International and Comparative Law Quarterly*, 2010, roč. 59, č. 3, s. 731-760.

[19.] HILLION, Christophe. Integrating an Outsider: An EU Perspective on Relations with Norway. *European Foreign Affairs Review*, 2011, č. 16, s. 489-520.

[20.] TICHY, Helmut, DEDICHEN, Lucien. Securing A Smooth Shift Between The Two Eea Pillars: Prolonged Competence Of Efta Institutions With Respect To Former Efta States After Their Accession To The European Union. *Common Market Law Review*, 1995, č. 32, s. 131-156.

[21.] MAGNÚSSON, Skúli. Of the Authority of Advisory Opinions. *Europarättslig tidskrift*, č. 13, 2010, str. 535-536.

[22.] BAUMBERG, Ben. ANDERSON, Peter. Health, alcohol and EU law: understanding the impact of European single market law on alcohol policies. *European Journal of Public Health*, 2008, č. 18/4, s. 392-398.

[23.] UGAND, Trygve. Europeanisation of the Nordic Alcohol Monopoly Systems. Collisions Between Ideologies and Political Cultures. *Nordisk Alkohol & Narkotikatidskrift*, 1997, č. 14, 16 s.

Elektronické prameny

[24.] EFTA Surveillance Authority. *The EFTA Surveillance Authority at a glance*. [online] 2015 [cit. 2. ledna 2016] Dostupné na <<http://www.eftasurv.int/about-the-authority/the-authority-at-a-glance/>>.

[25.] BAUDENBACHER, Carl. *The Contribution of the EFTA Court to the Establishment of a Homogenous and Dynamic European Economic Area*. EFTA Seminar Brussels. [PPT] 2008 [cit. 20. prosince 2015] Dostupné na <<http://www.efta.int/media/documents/eea/seminars/eea-s08/Baudenbacher.pdf>>.

[26.] BAUDENBACHER, Carl. *The EFTA Court 18 Years On – Accomplishments and Challenges*. EFTA Court Spring Conference. [PPT] 2012 [cit. 1. března 2016] Dostupné na

<http://www.eftacourt.int/fileadmin/user_upload/Files/News/2012/14_06_12_Carl_Baudenbacher_pp_web.pdf>.

[27.] Efta.int. *This is EFTA*. [online] 2015 [cit. 18. listopadu 2015] Dostupné na <<http://www.efta.int/sites/default/files/publications/this-is-efta/this-is-efta-2015.pdf>>.

[28.] Efta.int. *EEA Council*. [online] 2015 [cit. 28. prosince 2015] Dostupné na <<http://www.efta.int/eea/eea-institutions/eea-council>>.

[29.] Efta.int. *EEA Joint Committee*. [online] 2015 [cit. 28. prosince 2015] Dostupné na <<http://www.efta.int/eea/eea-institutions/eea-joint-committee>>.

[30.] Efta.int. *EEA Agreement*. [online] 2015 [cit. 28. prosince 2015] Dostupné na <<http://www.efta.int/eea/eea-agreement>>.

[31.] Efta.int. *Legal texts. EEA Agreement*. [online] 2015 [cit. 28. prosince 2015] Dostupné na <<http://www.efta.int/legal-texts/eea>>.

[32.] Europarl.europa.eu. *Evropský hospodářský prostor (EHP), Švýcarsko a sever*. [online] 2015 [cit. 10. prosince 2015] Dostupné na <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.5.3.html>.

[33.] BAUDENBACHER, Carl. *The Contribution of the EFTA Court to the Establishment of a Homogenous and Dynamic European Economic Area*. [online] 2008 [cit. 20. prosince 2015] Dostupné na <<http://www.efta.int/media/documents/eea/seminars/eea-s08/Baudenbacher.pdf>>.

[34.] BEDNÁROVÁ, Lucie. *ČR má prvního generálního advokáta Soudního dvora EU, stal se jím Michal Bobek*. [online] 2015 [cit. 15. ledna 2016] Dostupné na <<http://www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/cr-ma-sveho-prvniho-generalniho-advokata-soudniho-dvora-eu-stal-se-jim-michal-bobek-012555>>.

[35.] Europa.eu. *Soudní dvůr Evropské unie*. [online] 2015 [cit. 15. ledna 2016] Dostupné na <http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/court-justice/index_cs.htm>.

Judikatura

[36.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 16. prosince 1994, *Ravintoloitsijain Liiton Kustannus Oy Restamark*, E-1/94.

[37.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 27. června 1997, *Wilhelmsen*, E-6/96.

[38.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 27. června 1997, *Tore Willhelmsen AS v Oslo Kommune*, E-6/96.

[39.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 3. prosince 1997, *Fridtjof Frank Gundersen v Oslo Kommune*, E-1/97.

[40.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 10. prosince 1998, *Erla María Sveinbjörnsdóttir*, E-9/97.

[41.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 19. prosince 1998, *Herbert Rainford-Towning*, E-3/98.

[42.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 5. dubna 2001, *EFTA Surveillance Authority v The Kingdom of Norway*, E-3/00.

[43.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 22. února 2002, *Hbrdur Einarsson v Island*, Case E-1 /01.

[44.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 30. května 2002, *Karlsson v Iceland*, E-4/01.

[45.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 15. března 2002, *Alcopops*, E-9/00.

[46.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 9. října 2002, *CIBA Speciality Chemicals Water Treatment Ltd and Others v The Norwegian State*, E-6/01.

[47.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 17. prosince 2002, *Paranova v Merck*, E-3/02.

[48.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 27. ledna 2010, *Inconsult*, E-4/09.

[49.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 10. prosince 2010, *Periscopos*, E-1/10.

[50.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 12. září 2011, *Philip Morris*, E-16/10.

[51.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 14. prosince 2011, *Sigmarsson*, E-3/11.

[52.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 28. září 2012, *Irish Bank Resolution Corporation*, E-18/11.

[53.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 22. listopadu 2012, *Aresbank S.A.*, E-17/11.

[54.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 28. ledna 2013, *ESA v Iceland (Icesave)*, E-16/11.

[55.] Soudní dvůr ESVO: Rozsudek ze dne 25. března 2013, *Hardarson*, E-10/12.

Soudní dvůr EU:

[56.] Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 14. července 1983, *Officier Van Justitie v Sandoz BV.*, C-174/82.

[57.] Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 19. listopadu 1991, *Andrea Francovich and Danila Bonifaci and others v Itálie*, C-6/90 a C-9/90.

[58.] Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 5. března 1996, *Brasserie du Pecheur a Factortame III*, C-46/93 a C-48/93.

[59.] Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 11. července 1996, spojené případy, *Bristol-Myers Squibb and Others v Paranova*, C-427/93, C-429/93 a C-436/93.

[60.] Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 23. října 1997, *Allmanna Åklagaren v Harry Franzen*, C-189/95.

[61.] Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 15. června 1999, *Walter Rechberger And Others v Republic Of Austria*, C-140/97.

[62.] Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 15. června 1999, *Andersson v Švédsko*, C-321/97, I-3551.

[63.] Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 9. července 2003, spojené případy, *De Agostini and TV-Shop i Sverige*, C-34/95, 35/95, 36/95.

[64.] Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 9. září 2003, *Monsanto Agricoltura Italia*, C-236/01.

[65.] Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 2. prosince 2004, *Commission v Netherlands*, C-41/02.

[66.] Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 28. září 2006, *Ahokainen* C-434/04.

[67.] Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 5. června 2007, *Rosengren*, C-170/04.

[68.] Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 18. dubna 2012, *Posten Norge v ESA*, C-15/10

Dokumenty a jiné

[69.] Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie. Úř. věst. C 115.

[70.] Úmluva o založení Evropského sdružení volného obchodu.

[71.] Dohoda o vytvoření Evropského hospodářského prostoru.

[72.] Dohoda mezi státy Evropského sdružení volného obchodu o vytvoření Kontrolního úřadu Evropského sdružení volného obchodu a Soudního dvora Evropského sdružení volného obchodu.

[73.] Dohoda o Stálém výboru států ESVO

[74.] Dohoda o Kontrolním úřadu ESVO a soudu ESVO

[75.] Statut SD ESVO. [online] 2010 [cit. 28. ledna 2016] Dostupné na <http://www.eftacourt.int/fileadmin/user_upload/Files/Statute/Statute_with_amendments_2010.pdf>.

[76.] Jednací řád SD ESVO. [online] 2010 [cit. 29. ledna 2016] Dostupné na <http://www.eftacourt.int/fileadmin/user_upload/Files/RulesofProcedure/RoP_amendments_2010_draft_EN.pdf>.

[77.] Smíšený výbor EHP. *Zpráva o pokroku Smíšeného výboru EHP k 44. setkání Rady EHP*, v originále „Progress Report by the EEA Joint Committee to the 44th meeting of the EEA Council“ [online] 2015 [cit. 28. prosince 2015] Dostupné na <<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1608-2015-INIT/en/pdf>>.

[78.] Rada EHP. *Závěry 44. setkání Rady EHP*. [online] 2015 [cit. 28. prosince 2015] Dostupné na <<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/11/17-conclusions-eea-council/>>.

[79.] GALLO, Danielle. From Autonomy to Full Deference in the Relationship between the EFTA Court and the ECJ: The Case of the International Exhaustion of the Rights Conferred by a Trademark. *EUI Working Paper*, RSCAS 2010/78, Robert Schuman Center for Advanced Studies, 21 s.

Seznam použitých zkratk

SD ESVO	Soudní dvůr Evropského sdružení volného obchodu
SD EU	Soudní dvůr Evropské unie
EHP	Evropský hospodářský prostor
Dohoda o EHP	Dohoda o Evropském hospodářském prostoru
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
Dohoda SCA	Dohoda o Kontrolním úřadu ESVO a Soudu ESVO (Surveillance and Court Agreement – SCA)
SEU	Smlouva o Evropské unii
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie

Shrnutí

Cílem diplomové práce je na základě analýzy judikatury Soudního dvora ESVO a Soudního dvora EU určit, jaký je vztah mezi soudy a jak rozhodování Soudního dvora EU ovlivňuje judikaturu Soudního dvora ESVO. Stěžejní výzkumná část navazuje na teoretické zakotvení práva EHP a postavení soudů, a je rozdělena do tří oblastí. V první řadě je vzájemný vztah posuzován v konkrétní oblasti svobody volného pohybu zboží – alkoholových monopolů. Zde lze demonstrovat snahu soudů o dosažení homogenity právního prostředí, jako základního principu práva Evropského hospodářského prostoru. Je možné konstatovat, že v této oblasti byl Soudní dvůr ESVO ovlivněn jen z části – u maloobchodních alkoholových monopolů.

Druhou sférou, kde je vzájemný vztah posuzován, je vývoj ústavních principů práva EHP. Jedná se o přímý účinek, přednost práva a odpovědnost státu. Principy byly judikovány ve své kvazi-formě a Soudní dvůr byl při jejich vývoji velmi ovlivněn judikaturou Soudního dvora EU. Ve třetí části výzkumu autor posuzuje vzájemné interakce za celou historii fungování soudů, z čehož vyvozuje obecná pravidla, za jakých podmínek Soudní dvůr ESVO nerespektuje judikaturu Soudního dvora EU.

Autor uvádí, že existuje povinnost Soudního dvora ESVO následovat judikaturu Soudního dvora EU. Nicméně, lze definovat podmínky, za kterých je praxe jiná, a Soudní dvůr ESVO nerozhoduje v souladu s case law Soudního dvora EU. Současně, v práci jsou rozebrány případy, kdy je tomu naopak a Soudní dvůr ESVO svým rozhodováním ovlivňuje judikaturu Soudního dvora EU. Přestože tato povinnost není formálně stanovena, je tomu tak často z důvodu zájmu zachování stěžejního principu homogenity.

Summary

The aim of the diploma thesis is to determine how the decision making of the Court of Justice of the European Union affects the case law of Court of Justice of the European Free Trade Association. The research is mostly based on analyzing courts case law. The pivotal research section is bound to the theoretical legal base of the European Economic Area law and to the legal base of the courts. The research is carried out in three areas.

At first, the mutual relation is assessed in the free movement of goods area – alcohol monopoly area. There is demonstrated that the efforts of the courts is to achieve homogeneity of the legal environment, a fundamental principle of European Economic Area law. It can be stated that in this area, the Court of Justice of the European Free Trade Association was affected only partially – concerning retail monopoly.

The second area, where the mutual relation is assessed, is development of EEA law constitutional principles. Those are the direct effect, primacy and state liability. The principles were discovered in their quasi form and the Court of Justice of the European Free Trade Association was highly affected by Court of Justice of the European Union during their development.

In the third part, the author analyzes the interactions in the history of the functioning of the courts. There are deduced the general rules under which conditions the Court of Justice of the European Free Trade Association does not respect the case law of the Court of Justice of the European Union.

Author states that there is a legal obligation of the Court of Justice of the European Free Trade Association to follow the case law of the Court of Justice of the European Union. However, there can be defined the conditions under which the Court of Justice of the European Free Trade Association does not respect the case law of the Court of Justice of the European Union. Simultaneously, there are analyzed cases where the opposite situation occurs and the Court of Justice of the European Free Trade Association affects the case law of the Court of Justice of the European Union. Although this obligation is not formally established, it is not so rare due to the interest of maintaining the pivotal principle of homogeneity.

Seznam klíčových slov

Soudní dvůr Evropského sdružení volného obchodu, Soudní dvůr Evropské unie, Evropský hospodářský prostor, Evropské sdružení volného obchodu, Evropská unie, Dohoda o Evropském hospodářském prostoru, homogenní interpretace, vnitřní trh, case law

Key words

Court of Justice of the European Free Trade Association, Court of Justice of the European Union, European Economic Area, European Free Trade Association, European Union, Agreement on the European Economic Area, homogeneity interpretation rules, Internal Market, case law